301194

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1994 йил 16 ноябрь • Чоршанба • № 87 (14248) ترکستان TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН — УКРАИНА:

САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Аввал хабар қилинганидек, шу йилнинг 10-11 ноябрь кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Президент Леонид Кучма таклифига кўра давлат ташрифи мақомида Украина Республикасида расмий сафарда бўлди.

Европанинг марказида жойлашган, саноати, фани, техникаси яхши ривожланган, 52 миллиондан ортиқ нуфусга эга Украина билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик, ўзаро иқтисодий, илмий-техник ва маданий алоқалар узоқ йиллар давомида таркиб топиб келган. Икки мамлакатнинг айрим ишлаб чиқариш тармоқлари бир-бири билан узвий боғлангани фикримиз далилидир. Украина дунёнинг 100 дан ортиқ мамлакатига маҳсулот сотади. У кўплаб Европа давлатлари билан мустаҳкам савдо-иқтисодий алоқалар ўрнатган.

Ўзбекистон Украина учун бугунги кунда жуда зарур бўлган газ ва нефт заҳиралари, пахта, тўқимачилик маҳсулотлари ҳамда рангли металларга эга. Украина саноатчилари эса Ўзбекистоннинг нефт ва газ конларини ўзлаштириш учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, қувурлар ва турли металл ашёларни жаҳон талабларига жавоб берадиган даражада ишлаб чиқаради. Шу боис мамлакатларимиз ўртасидаги манфаатли ҳамкорлик ҳар қачонгидан кўра долзарб масалага айланди. Икки мамлакат ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилиши дўст ўзбек ва украин халқлари манфаатларига ҳам тўла мос келади.

Ислом Каримов Киевга ташрифининг биринчи кунида Украина Республикаси Президенти Леонид Кучма, мамлакат Бош вазири Виталий Масол билан учрашди, самимий мулоқотда бўлди. Ана шу суҳбатлар чоғида ўзаро алоқаларни ривожлантиришга оид кўплаб масалаларда, шунингдек, халқаро ҳаётнинг икки томонни қизиқтираётган мавзуларда фикрлашиб олинди, Ўзбекистон ва Украина республикалари олдида турган мақсадларнинг муштараклиги, савдо-иқтисодий, илмий-техник ҳамкорликни кенгайтириш зарурияти алоҳида таъкидланди. Бундан ташқари, икки мамлакат имкониятларини бирлаштирган ҳолда жаҳон бозорига рақобатбардош маҳсулотлар етказиб берадиган ишлаб чиқариш тизимини вужудга келтириш истаги билдирилди.

Олий даражадаги учрашувлар, мулоқотлар ва музокаралар натижасида олтита муҳим ҳужжат имзоланди. Ўзбекистон ва Украина республикалари ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликнинг асосий йўналашлари ҳақида баённома, даромад ва мулклардан икки томонлама солиқ олмаслик ҳамда ўзаро маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битимларга Президентлар Ислом Каримов ва Леонид Кучма имзо қўйдилар. Шунингдек, ҳар икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида 1995 йилга мўлжалланган савдо-иқтисодий ва ҳарбий-техник ҳамкорлик тўғрисидаги битимлар ҳамда Ўзбекистон ва Украина Ташқи ишлар вазирликлари ўртасидаги ҳамкорлик дастури имзоланди.

Ушбу ҳужжатларнинг имзоланиши мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг чуқурлашуви, биргаликда иқтисодий ислоҳотлар самарасини ошириш ҳамда халқларимиз турмушини юқори поғонага кўтариш, дўстлигини мустаҳкамлаш йўлида амалий ҳаракатлар сари олға босилган қадам бўлди.

Ислом Каримов Киевга ташрифининг биринчи кунида мамлакат пойтахтидаги Номаълум аскар қабрини зиёрат этиб, урушда ҳалок бўлганлар хотирасини ёд этди. Украина заминини фашист босқинчиларидан озод этишда минглаб ўзбек йигитлари ҳалок бўлган. Ана шу жангларда 126 нафар ўзбекистонлик жангчи уруш қаҳрамони унвонини олгани ватандошларимиз жасоратининг намунасидир. Қадимий ва жафокаш Киев шаҳри пойида ястаниб ётган сокин Днепр дарёси мазкур жасоратнинг, ўзбек ва украин халқларининг энг оғир дамлардаги елкадошлигининг гувоҳидир.

Бу дўстлик урушдан кейин ҳам давом этди. Тошкентдаги зилзиладан сўнг украиналик бинокорлар мамлакатимиз пойтахтида кўплаб турар жой бинолари, жамоат масканларини бунёд этдилар. Чернобиль фожиаси асоратларини тугатишда эса ўзбек халқи ўз кўмагини аямади. Бугун мамлакатимизда 300 мингдан ортиқ украин яшамоқда ва улар Ўзбекистонни ўз ватани деб билиб, юртимиз фаровонлиги, равнақи учун меҳнат қилаётир. Тошкентдаги Украин миллий-маданий маркази эса қизғин фаолият кўрсатмоқда.

Шу куни Ислом Каримов Украина Миллий академиясининг Материалшунослик муаммолари институтига ташриф буюрди. Машҳур олим, миллий академия президенти Борис Патон Ислом Каримовга ҳамроҳлик қилди. Ушбу институт фаолияти Украинанинг фан-техника тараққиётида эришган ютуқларига яққол мисол бўла олади. Бу ерда яратилган материаллар кундалик турмуш учун зарур бўлган ашёлардан тортиб космонавтика соҳасида ишлатиладиган асбобларни ишлаб чиқаришгача қўлланилади.

Институт кўргазмалари билан танишиш чоғида Президентимиз вулқон отилиши натижасида пайдо бўлган тоғ жинси — базальтдан олинган толага эътиборини қаратди. Институт директори В. Трефиловнинг таъкидлашича, ана шу тошдан олинган толани самолётсозлик, саноат ва тўқимачилик соҳаларида муваффақият билан қўллаш мумкин. Ўзбекистонда бундай тола олиш учун хомашё мўл. Агар ушбу технология Ўзбекистонда жорий этилса, бундан ҳар икки томон ҳам фойда кўриши шубҳасиз. Ислом Каримов институт мутахассисларига ана шу борадаги аниқ таклиф билан мурожаат қилганида, тўғриси, даставвал улар ҳайрон қолишди. Қаршиларида кўргазма билан одатда йўлига танишиб кетадиган юксак мартабали меҳмонлардан бири эмас, балки амалий ҳамкорликка тайёр, айни пайтда фан-техника соҳасини чуқур тушунадиган мутахассис турганлигига амин бўлишди.

Сафарнинг иккинчи кунида мамлакатимиз раҳбарининг О. Антонов номидаги авиация илмий-техник мажмуасидаги ташрифи ҳам ўзаро ҳамкорликка чорловчи ана шундай мулоқотлар, фойдали баҳс-мунозараларга бой бўлди. Мажмуада МДҲ мамлакатлари бўйлаб парвоз қилаётган "АН" русумидаги барча самолётлар таъмирланиб, уларга "иккинчи ҳаёт" бахш этилади.

Ўзбекистонлик меҳмонлар янги нусхадаги "АН-70" юк самолётининг модели билан танишдилар. Улкан "АН-70" ўзининг қудрати, техник мукаммаллиги ва ёнилғи тежаши билан ҳозирча жаҳонда ягона самолётдир. Шуниси қувонарлики, бу самолётга Украина, Россия Федерацияси билан бирга Ўзбекистон байроғи тасвири ҳам туширилган. Чунки, унинг бунёд этилишида Ўзбекистон ҳам иштирок этган — унинг қанотлари ва бошқа айрим қисмлари Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган.

В. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг "АН" русумидаги самолётлар ишлаб чиқаришга ихтисослашгани украиналик конструкторлар билан ҳамкорлик бобида имкониятларимиз кенглигини кўрсатади. Янги русумдаги "АН-70" самолёти Тошкентда йиғилса, бу фақат мамлакатимиз қудрати ва шуҳратини оширишга хизмат қилган бўлур эди. Ислом Каримовнинг украин авиаконструкторлари билан мулоқоти худди ана шу мавзуда бўлди.

Албатта, бу ниятлар келажакда амалга ошириладиган ишлардир. Лекин келажакка бугун замин тайёрланади. Шу маънода, Президент Ислом Каримовнинг Киевга расмий ташрифи, Украина давлати ва ҳукумати раҳбарлари билан ўтказган мулоқотлари, имзоланган ҳужжатлар тез кунларда ўз самараларини бера бошлаши аниқ. Ҳар икки мамлакат халқларининг мазкур ташриф натижаларига катта умид билан қараётгани ҳам бежиз эмас.

Ташриф давомида бир ҳолни сездик. Украина бугун иқтисодий тангликдан чиқиш, бозор муносабатларини шакллантириш даврини бошдан кечирмоқда. Хусусан, яқинда нархларнинг ислоҳ қилиниши, мамлакатдаги бир неча йиллик сиёсий курашлардан кейинги ҳорғинлик кишилар кайфиятида намоён. Биз билан суҳбатда бўлган ҳамкасбларимиз, турли соҳа кишилари мамлакатдаги сиёсий курашлар оқибатида иқтисод четда қолиб кетгани ва бу кўп қийинчиликлар туғдираётганини эътироф этишди. Бу эса бизнинг республикамиз раҳбарияти бозор иқтисодиётига ўтишда аввал бошданоқ тўғри йўлни танлаганини, бу йўлда амал қилинаётган беш тамойил, айниқса,иқтисоднинг сиёсатдан устунлигини белгилаш ҳақ йўл эканини яна бир карра намойиш этди.

Украина ўзининг кенг имконияти ва салоҳияти билан ушбу муаммоларни ҳал этиш қудратига эга, албатта. Бу эса мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликнинг юксак самаралар беришида муҳим омил бўлади.

Муҳаммад ШАРИФ,
ЎзА шарҳловчиси.

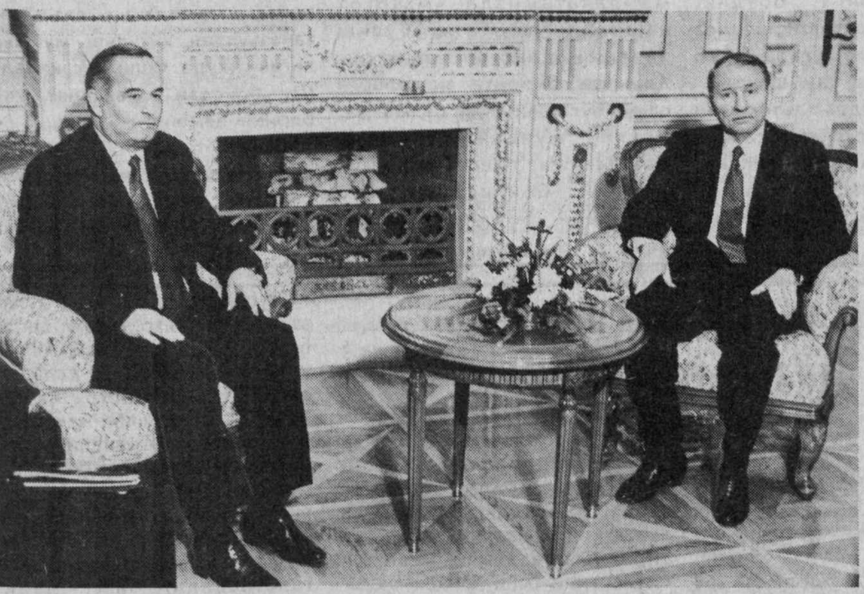

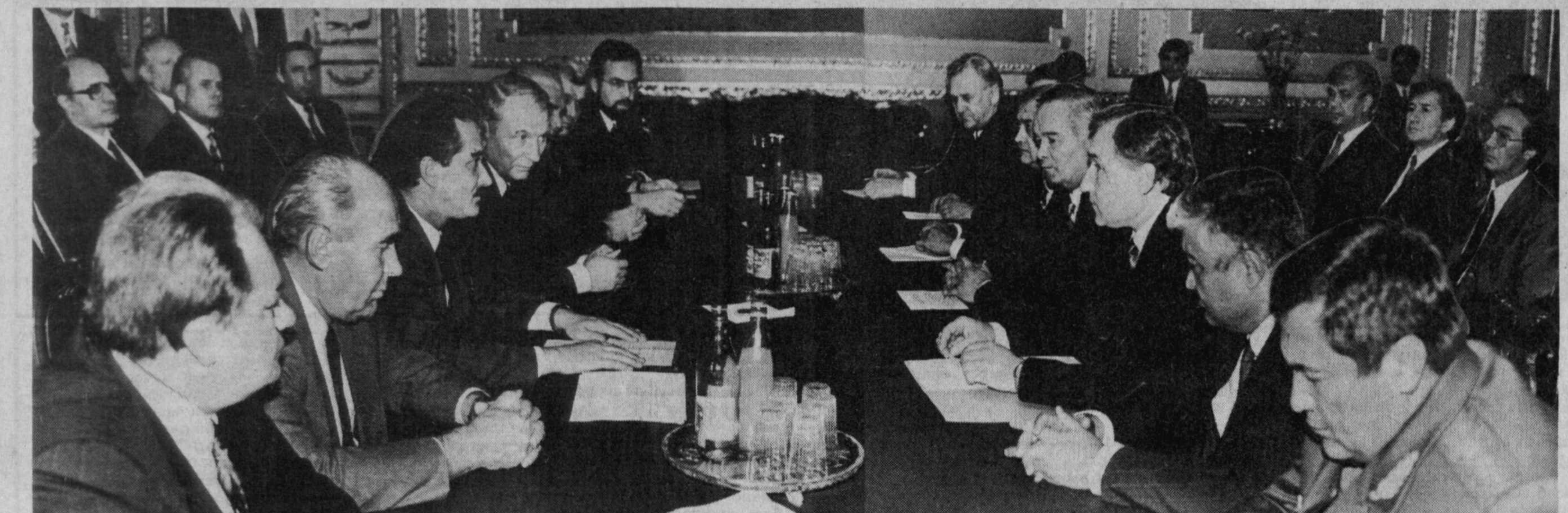

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

14 ноябрь куни Ватикан Давлатининг Ўзбекистондаги доимий дипломатия вакили этиб тайинланган архиепископ Мариан Олеш Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Архиепископ Мариан Олеш Ўзбекистон билан Ватикан ўртасидаги дўстона алоқалар узоқ тарихга бориб тақалишини таъкидлар экан, республикада амалга оширилаётган ислоҳотларнинг халқ фаровонлигини оширишга қаратилгани ва бу Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларнинг юксалишида муҳим аҳамият касб этишини айтди.

Ислом Каримов архиепископ Мариан Олешни масъулиятли ва юксак лавозимга тайинлангани билан қутлар экан, Ўзбекистон Ватикан Давлатининг дунёда тинчлик ва ўзаро ҳамжиҳатликка эришиш борасидаги интилишларини қўллаб-қувватлашини таъкидлади.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

(ЎзА)

МИННАТДОРЛИК МАКТУБИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари, қадрли қардошим!

Етмиш ёшга тўлганим муносабати билан лутф этиб йўллаган мактубингизни олиб, жуда мамнун бўлдим.

Мактубингизда мен ҳақимда билдирилган фикр ва туйғулардан таъсирланганимни алоҳида таъкидлашни истардим. Давлатимиз ўртасидаги муносабатлар ва ҳамкорлик кейинги йилларда бошқа давлатларга ўрнак бўладиган даражада ривожланди. Қисқа муддатда биз етиб келган бугунги марра илдизлари қардош халқимизнинг мустаҳкам иродасидан куч олган муносабатларимизнинг ва ҳамкорлигимизнинг кенгайиш имкониятлари қай даражада буюк эканини кўрсатмоқда.

Халқларимиз ўртасидаги қардошлик, турк ва ўзбек давлатлари ўртасидаги ҳамкорлик тоабад равнақ топиб давом этажак.

Сиз зоти олийларининг зукко раҳбарлигингизда Ўзбекистон қисқа вақтда барча соҳаларда катта ютуқларга эришганини, ўртамиздаги муносабатларнинг ривожланиши учун қандай муҳим ўрин тутганини биламиз ва буни қўллаб-қувватлаймиз. Давлатимизнинг олий манфаатларига ва Туркия-Ўзбекистон муносабатларининг ривожланишига қўшган ҳиссангиз ва хизматингиз унутилмайди.

Июнь ойида Анқарада ва кейиги олий даражадаги Истанбул учрашувида олиб борган музокараларингиз нафақат давлатларимиз, балки минтақамиз учун ҳам ғоят фойдалидир. Бу муносабатларимизни давом эттиришга катта аҳамият бермоқдамиз. Шуни эътиборга олиб, Ўзбекистонни зиёрат этиш ҳақидаги таклифингизга яқин орада ташрифим билан жавоб беришимни маълум қилишни истардим.

Туғилган куним муносабати билан йўлланган табриклар учун яна бир бор миннатдорлигимни билдириб, Сиз зоти олийларига саломатлик, бахт, муваффақиятлар ва энг самимий тилакларимни изҳор этаман.

Сулаймон ДЕМИРЭЛ,
Туркия Жумҳурияти Президенти.

ЯНГИ ПАРЛАМЕНТ САЙЛОВИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссиялари раисларининг семинар-кенгаши ўтаётир. Семинарда республикамизда амалга оширилган сайлов тизими ислоҳоти муносабати билан қабул қилинган қонунлар, хусусан, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги қонуни амалда қўллаш ва сайловларни демократик талаблар асосида ўтказиш ҳақида кенг фикр алмашилмоқда.

Семинарнинг 15 ноябрдаги йиғилиши БМТнинг Ўзбекистон Республикасидаги вакили жаноб Холид Маликнинг маърузаси билан бошланди. Нотиқ мамлакатимизда ўтказилаётган ислоҳотларни ижобий баҳолаб, семинар-кенгаш каби тадбирлар [illegible]ора фикр алмашиш, [illegible]млакатимизда содир бўлаётган ўзгаришлар тўғрисидаги ҳаққоний ахборотни жаҳон ҳамжамиятига етказиш имконини беришни таъкидлаб ўтди. Муҳим сиёсий компания – мустақил Ўзбекистон янги парламентига сайлов олдидан ана шундай амалий тадбирнинг уюштирилганлиги кўпгина саволлар ва тушунмовчиликлар ўз ечимини топишига кўмаклашишини қайд этди ва сайловларни ўтказишда муваффақият тилади.

Шундан сўнг сўзга чиққан Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг биринчи котиби А. Жалолов ва "Ватан тараққиёти" партиясининг раиси А. Йўлдошев семинар-кенгаш қатнашчиларига Олий Мажлис депутатлигига номзодлар кўрсатиш якунлари ҳақида, ўз сайловолди дастурларининг асосий қоидалари тўғрисида ахборот бердилар, Ўзбекистоннинг янги парламенти сайлови натижалари учун сиёсий партияларнинг масъулияти ошганлигини қайд этдилар.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари вазифасини бажарувчи Г. Аннақличева ўз нутқида Олий Мажлисга сайловга тайёргарлик Қорақалпоғистонда қандай бораётганлиги хусусида муфасссал гапириб берди. Семинар қатнашчилари олдида сўзга чиққан республика "Маҳалла" хайрия жамғармаси бошқарувининг раиси Ш. Темиров фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг сайлов кампаниясидаги иштироки масалаларига эътиборни қаратди.

Семинар-кенгашда АҚШнинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Генри Лии Кларк, Туркия Республикаси элчиси жаноб Эрдуғон Айтун, Германия Федератив Республикаси элчиси доктор Карл Хайнц Куна, Япония элчиси жаноб Укэру Магосаки, Франция элчиси жаноб Пол Берн, Конрад Аденауэр фондининг халқаро кузатувчиси жаноб Седат Акай, Украина элчиси жаноб В. Сметанин сўзга чиқдилар.

Сўзга чиққан чет эллик вакиллар семинар-кенгаш қатнашчиларига ўз мамлакатларидаги сайлов тизимининг асослари тўғрисида гапириб бердилар, мустақил Ўзбекистонда биринчи бор кўппартиялилик асосидаги депутатлар сайловига тайёргарлик қандай бораётганига ўз мамлактлари жамоатчилигида қизиқиш катта эканини таъкидладилар, Ўзбекистоннинг сайловга оид қонунларида демократик нормалар мустаҳкамлаб қўйилганини уқтириб ўтдилар.

Хусусан, АҚШ элчиси Генри Лии Кларк қонун ишлаб чиқиш жараёнида ўзаро ҳамкорликни таъкидлар экан, Ўзбекистоннинг сайловга оид янги қонун лойиҳалари устида иш олиб борилаётган пайтда АҚШ экспертлари билдирган қатор таклифлар ҳисобга олинганидан мамнун эканлигини билдирди. Туркия элчиси жаноб Эрдуғон Айтун сайлов тўғрисидаги қонунларимизга баҳо берар экан, депутат бўлиш ҳуқуқини берувчи талаб ва қоидалар ҳам халқаро демократик нормаларга мос келишини, жумладан, Туркия қонунларида ҳам худди шундай нормалар мавжудлигини таъкидлади.

Куннинг иккинчи ярмида семинар-кенгаш қатнашчилари учта секцияга бўлиниб, Тошкент шаҳрининг округ сайлов комиссиялари иш тажрибаси билан танишдилар. Давра суҳбати ўтказилди, сайлов ҳужжатларини расмийлаштириш тартиби билан танишилди, савол-жавоблар бўлди.

Секцияларнинг ишида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг раиси Қ. Аҳмедов иштирок этдилар.

Семинар-кенгаш ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзА)

Президент фармонлари — амалда!

ВАТАН ИЧРА ВАТАН МУБОРАК!

Андижонлик ўттиз ижодкор янги уйларга эга бўлишди

Ижодкорларнинг машаққатини унинг ичида юрган билади. Уларнинг меҳнатлари кўзга кўринмаса-да, ижод аҳли халқининг маънавиятини бойитувчи, таъбир жоиз бўлса, яхшилик сари етакловчи инсонлардир.

Ўзбекистон мустақилликка эришган илк дамларданоқ бу соҳа кишиларининг ҳам меҳнатлари қадр топа бошлади. Президентнинг "Ёш ижодкорларни уй-жой билан таъминлаш" тўғрисидаги фармони эса барчанинг дилидаги эзгу ниятнинг ушалиши бўлди.

Андижон вилоятида ҳам бу фармоннинг бажарилишига жиддий эътибор берилди. Бир йил мобайнида иш либ борган махсус комиссия вилоятда ижод қилаётган ижодкор ёшлар — шоирлар, журналистлар, мусаввирлар, ёш олимлар, санъаткорларнинг уй-жой шароитлари билан танишиб чиқиб, 30 нафарига зудлик билан янги уй берилиши тўғрисида қарор қабул қилди. Шуни ҳам айтиш керакки, вилоят ҳокимлиги ҳам, Андижон шаҳар ҳокимлиги ҳам, бу ишга ўта донолик ва ҳалоллик билан ёндошди.

Яқинда шаҳар ҳокимлигида ижодкор ёшларга уй калитларини тантанали топшириш маросими бўлиб ўтди. Тантанани Андижон шаҳар ҳокими Абдуллажон Собиров олиб борди ва йиғилганларни янги уй билан табриклаб, уларнинг ижодкорлик ишларида ҳам ҳар қандай ёрдамга ҳокимлик ҳамиша тайёр эканлигини изҳор этди.

Вилоят ҳокимининг ўринбосари Назиржон Саидов мустақилликнинг бу шарофати биринчи марта бизнинг республикамизда амалга оширилаётганлигини таъкидлаб, янги уй ордерларини тантанали равишда тақдим этди.

Ижодкорлардан Наби Жалолиддин, Феруза Мирзаолимова, Умида Йўлчиева, Иброҳим Зуфаров, Ҳамидулло Худойбердиевлар янги уй соҳибларидир. Уйлар муборак!

Муҳаббат ОТАМИРЗАЕВА.

Буларнинг ҳаммаси Фарғона туманида

ҲУВАЙДОГА ИЗЗАТ-ИКРОМ

Вилоят ҳокими ва ташкилот раҳбарлари Чимёнга, ҳазрат Ҳувайдо зиёратгоҳига ташриф буюришди. Улар вилоят ҳокими қарорига асосан ҳассос шоир, маърифатпарвар инсон Ҳувайдо таваллуд топган куннинг 290 йиллиги олдидан унинг мақбарасини қайта тиклаш, мемориал музейини ташкил этиш юзасидан келишиб олдилар.

— Бутун дунё тан олган зукко, камтар ва олижаноб бу инсонни қанча иззат-икром қилсак, шунча оз,— дея таъкидлади вилоят ҳокими М. Исломов.— Ул зот руҳи шод бўлса, ишимизда ривож, дастурхонимизда барака, ҳаётимиз мазкун касб этади.

Танлов ғолиби, меъмор Муҳаммаджон Кўчқоров қурилажак бунёдкорлик ишлари лойиҳаси билан кўпчиликни таништирди.

Ҳувайдо мақбарасини тиклаш учун дастлабки ғишт қўйилди. Нуроний отахонлар саволи ва хайрли иш бошланишига оқ фотиҳа беришди.

ГИМНАЗИЯ СИНФИ ОЧИЛДИ

Водил қишлоғидаги "Пахтаой" болалар боғчаси тумандаги энг намунали кичкинтойлар масканларидан бири. Бу ерда меҳнаткашларнинг 140 нафар фарзанди тарбияланмоқда.

Боғчада 26 нафар иқтидорли болалар ҳисобига гимназия синфи очилди. Жажжилар малакали муаллима Мунисхон Аҳророва раҳбарлигида ўқиш ва ёзишни ўрганадилар. Шу билан бирга ҳафтасига бир соатдан инглиз тилидан машғулот ўтказилади.

Гимназияда таълим олган болалар тўғридан-тўғри лицейда ўқиш ҳуқуқига эга бўладилар.

ХЎЖАЛИК ДЎКОНИ

Ҳамроқул Турсунқулов номли жамоа хўжалиги фермерлари яхши бир хайрли ташаббус билан чиқишди. Улар ўзларининг тайёр маҳсулотлари билан савдо қилувчи дўконларини очишди. Дўконида давлат нархидан анча арзон бўлган чорва маҳсулотлари — сут, қатиқ, сузма, қаймоқ сотувга чиқарилаётир.

КОМБИНАТ ҚУРИЛИШИ БОШЛАНДИ

Туманда яна бир улкан ишга қўл урилди. Чимён ва Миндон қишлоқлари чегарасида йирик қурилиш — пахтани қайта ишлаш корхонаси, яъни тўқимачилик комбинати қурилишига киришилди. Комбинат Туркиянинг "Башкурт" фирмаси билан ҳамкорликда ишлаб, қабул қилинган пахта хом ашёсидан газламалар, тайёр кийимлар ишлаб чиқаради.

Бу корхона ишга тушгач, Миндон, Чимён, Қўрғонтепа ва Хонқиз қишлоқларидаги қарийб бир ярим минг одам иш билан таъминланади.

Энг характерли томони шундаки, бу корхона ўн бир ойда қурилиб, ишга туширилади.

С. ДАДАХЎЖАЕВ.

Ёшлар Иттифоқида нима гап?

НАВБАТ СИЗГА, ҚУВНОҚЛАР ВА ЗУККОЛАР!

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, "Улуғбек" номли истеъдодли ёшларни қўллаш ҳамда "Талабалар" жамғармалари олий ўқув юртлари талабалари ўртасида "Қувноқлар ва зукколар" кўрик-танловини ўтказиш ҳақида қарор қабул қилди. Бундан мақсад – истеъдодли ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг маънавий такомилини таъминлашдан иборат. Кўрик-танловнинг биринчи босқичи 1994 йил 31 декабргача вилоятлардаги олий ўқув юртлари ўртасида бўлиб ўтади. Иккинчи босқичи 1995 йилнинг мартигача давом этади. 1995 йил апрель ойида 6 та ғолиб чиққан командалар финал босқичида иштирок этишади.

Ғолибларни совринлар кутмоқда.

Қўшимча маълумотлар лозим бўлса, қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилинг: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси,11. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси "Ёшлар таълими" бўлими, телефон 41-02-83.

— ОБУНА-95 — ОБУНА-95 — ОБУНА-95 — ОБУНА-95

АЗИЗ ДЎСТЛАР!

«ТУРКИСТОН»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

СИЗ СЕВГАНЛАР БИЗ БИЛАН! СИЗ-ЧИ?..

Абдулла ОРИПОВ:

— Куни кеча "Туркистон"га обуна бўлдим. Ойлигим чекланган. Кўп фарзандли одамман. Лекин шу газетани ўқимасам куним кемтик бўлади. "Туркистон"имиз ўзининг саъй-ҳаракати билан халқ ўртасида ҳурмат қозонди. Ўйлайманки, ушбу мақом бундан буён ҳам пастга тушмайди. Бир ижодкор сифатида мен ҳам газета саҳифалари орқали имконим даражасида халқимизга хизмат қилишга тайёрман. Газета ижодий жамоасига "Қалбларингизни эзгулик нури мунаввар этсин", деб тилак билдираман.

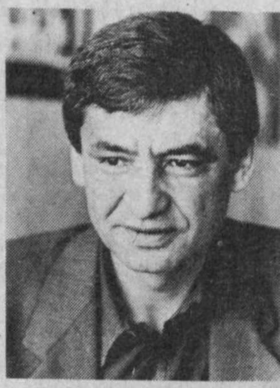

Муҳаммад ЮСУФ:

— Мен қаёққа борсам, "Туркистон"га кўзим тушади. Поездда, йўлда, қишлоқда... ҳамманинг қўлида кўраман. Эҳтимол, бу газеталарингизга нисбатан меҳрим бўлакчалигидандир. Менимча, унинг машҳурлигига сабаб чоп этиладиган фикрлар, мулоҳазаларнинг дадиллиги бўлса керак. Шу хислат бундан кейин ҳам сақланиб қолади, деган ишонч билан "Туркистон"га обуна бўлдим.

Шерали ҲОЖИЕВ:

— "Туркистонтга обуна бошланди-ю, Мўтти қараб турадими? Аслини олганда, газета ижодкорлари ва бизнинг ижодий жамоа— ҳаммамиз бир кемадаги одамлармиз. Вазифамиз — шу эл, шу юрт учун чин дилдан хизмат қилиш. Халқнинг кўнглини кўтариб, хуш кайфият улашиш. Бир гапни айтиб қўяй, севимли газетамизга ёзилиш учун жуда жиддий тайёргарлик кўраяпмиз. Чунки биз бир киши эмас, икки киши эмас... обуна бўлсак, минглаб мухлислар билан бирга обуна бўламиз-да, ако!

БОҒДОДЛИКЛАР ИБРАТИ

Азалдан халқимиз маънавиятни эъзозлаб келган. Инсоният камолотга маънавият орқалигина эришади. Маънавиятнинг қай даражада чуқур ва бой бўлиши ҳар бир халқнинг ўзига боғлиқ. Маънавиятни юксалтириш эса ҳамиша зиёлилар қўлида бўлиб келган. Ҳозирда ҳам шундай.

Бугунги кунда ҳаётимизни даврий матбуотсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Негаки, матбуот одамларни жаҳон ва мамлакат кундалик ҳаётига оид хабарлар ва ижтимоий — сиёсий воқеалардан воқиф этиб туради. Шу маънода Ўзбекистон матбуотининг ҳам ўрни ва нуфузи бўлакча.

Айни кунларда мамлакатимизда матбуот нашрларига обуна бўлиш қизғин давом этмоқда. Ҳозирда бирорта нашрларга обуна бўлишнинг ўзи бўлмайди. Лекин, шундай бўлса-да, маънавиятга ташна халқимиз моддий бойликдан кўра маънавий бойликни устун қўйиши сезилмоқда.

Халқимиз иқтисодий таназзулдан чиқиш мумкинлигини, лекин маънавий таназзулдан қутулиш мушкуллигини жуда яхши ҳис қилади. Шу боисдан маънавият учун борини аямайди.

Муштарийларга "Туркистон"ни таништиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Республикамизда ёшларнинг ягона газетаси бўлмиш "Туркистон" қарийб 70 йилдан буён ёшлар ҳаётини, уларнинг дардларини, фикру ўйларини ёритиб келмоқда. Газетанинг нуфузини янада ошириш, муштарийлар ишончини оқлаш таҳририят ходимларига боғлиқ. Сиз азиз муштарийлар ҳеч иккиланмасдан "Туркистон"га обуна бўлинг. Пулингизга ачинмайсиз. "Туркистон" сиз обуна бўлган муддат давомида сизни қизиқтирган мавзуларда ишончингизни қозониб, қалбингизга йўл топади.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Боғдод туман қўмитаси бошланғич ташкилотларининг барчаси "Туркистон"га обуна бўлганлигини эшитиб, (жами 120 та) беҳад ҳушнуд бўлдик.

Азиз муштарийлар! Боғдодликлардан ибрат олинг.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси матбуот маркази.

БИЗ ҲЕЧ НАРСАНИ ЙЎҚОТМАЙМИЗ

Ҳа, биз ҳеч нарсани йўқотмаймиз, дейди дугоналарим. Сабаби, биз шу кунларда юракларимизга яқин бўлиб қолган севимли газетамиз "Туркистон"га обуна бўлдик. Тўғри, бугунги кунимизда 264 сўм ҳам анчагина пул, лекин маънавий бойлик барча пулдан устунроқ. Мана, қўлимизда "Туркистон" газетасининг янги чиққан нусхаси. Ўша бизга таниш ва ич-ичимизни англагувчи сатрлар, шеърлар ва мақолалар. Биз, анчагина дугоналар бу газетанинг кўп йиллик ўқувчиларимиз. Республикамизда биттагина ёшлар газетаси – "Туркистон" бугунги кунда юртимизнинг келажаги бўлмиш биз – ёшлар ҳаётининг кўзгуси бўлиб қолди. Ўзбекистоннинг ҳар бир гўшасида бўлиб ўтаётган тадбирлар, йиғилишлар ва турли хилдаги воқеаларнинг акс эттирилиши бизнинг маънавий оламимизни бойитиб келмоқда.

Биз ҳеч нарса йўқотмаймиз. Бу ишончли сўзларни нафақат биз, балки бугунги кунда "Туркистон" газетасига обуна бўлган барча инсонлар айтишаётган бўлса, ажаб эмас. "Кўнгил мулки", "А дан Я гача", "Ўн саккизга кирмаган ким бор" ва "Ҳумо"га ўхшаш саҳифалар ўқувчининг эътиборини ўзига дарҳол тортиб олади. Айниқса, ёшларнинг кўнгил мулкига айланган муҳаббат отлиғ сирли бир туйғусига ошно "Кўнгил мулки" ва "Ўн саккизга кирмаган ким бор" саҳифалари ҳаммамизнинг қалбимизда ғалаён қилаётган овозсиз ноланинг садоси. Газетада ижтимоий ҳаётимизда боғлиқ ҳолда ўқувчини мафтун этгувчи мақолалар, мактублар ва шеърлар бериб борилса, унинг ўқувчилари кундан кун ошиб бориши тайиндир.

Яна "Туркистон" газетасининг бизга маъқул тушган томони унда "Янги номлар" саҳифасида берилаётган ёш ижодкорларнинг мақола-ю, шеърлари республикамиз ёшларининг нақадар иқтидорли эканлигини намоён этаётир. Биз шундай газетамиз борлигидан фахрланамиз ва худо насиб айласа ҳар йили унга обуна бўламиз.

Гулбаҳор ЧИНИҚУЛОВА, Пайариқ тумани, ҳисобчи.

Муштарий дил сўзлари

КЕЛАЖАККА УНДОВЧИ КЎЗГУ

Қозоқ СУЛТОНОВ — Қарши шаҳридаги "Истиқлол" қурилиш корхонасининг бошлиғи:

— "Туркистон" мен учун энг севимли газета ҳисобланади. Шу боис ҳар йили обуна бошланиши билан биринчилардан бўлиб ёзиламан. Бунинг боиси бор, албатта. "Туркистон" бошқа газеталардан бутунлай фарқ қилади. Тили ҳам ширин, мақолаларни ўқиб сира чарчамайсан, киши. Шу боис "Туркистон" мен учун ҳамиша ҳамроҳ: ишда ҳам, уйда ҳам.

Ўктам ХЎЖАЁРОВ — "Ўзбектуризм" миллий компанияси вилоят минтақавий бўлинмаси бош мутахассиси:

— Ёшлар ташкилотида узоқ йиллар ишлаганим учунми ёки одатланиб қолганманми, ҳар йили "Туркистон" газетасига обуна бўламан. Саҳифаларнинг бир-бирига ўхшамаслиги менга маъқул. Лекин муштарий сифатида бир нарсани очиқчасига айтмоқчиман. У ҳам бўлса, газетада берилаётган "Ҳозирги ёшлар" саҳифасини ўзгартириш керак. Ёки бошқачароқ номлаш лозим.

Яна бир таклиф. Газетада рукнларнинг доимийлигини тарк этиш мақсадга мувофиқ. Қанчалик янги-янги рукнлар пайдо бўлаверса, севимли газетамиз шунчалик ўқишлик, қизиқарли бўлаверади.

Аваз БОЙМАНОВ — Қарши матлубот жамиятининг сотувчиси:

— Баъзилар савдо ходимлари фақат бойлик орттириш билан қизиқади деб ўйлайди. Бу мутлақо нотўғри фикр. Шахсан мен аҳолига савдо хизмати кўрсатишни фахр деб биламан. Фақат виждон пок бўлиши керак. Биз ҳам бўш пайтларимизда бадиий китоблар ўқиймиз, газета ва журналларни варақлаймиз. Шахсан мен учун "Туркистон" газетаси энг севимли матбуот нашри ҳисобланади.

Бирдан-бир истагим шуки, бизга ўхшаган аҳолига маиший ва савдо хизмати кўрсатаётган ёшлар фаолиятидан ҳам кўпроқ материаллар берилса, нур устига аъло нур бўлурди. Майли, танқидий бўлса танқидий, ижобий бўлса ижобий. Чунки, халқимизнинг юқорида таъкидлаганимдек, одатланиб қолган фикри бироз бўлсада ўзгарарди.

Сохия БЕРДИЕВА — Қамаши туманидаги Лапас Муҳаммадиев номли жамоа хўжалиги аъзоси:

— Кўп йиллардан бери хўжаликдаги пахтачилик бригадаларидан бирида ишлайман. Барча дала ишларида қатнашаётирман. Шу йил қўлда 10 тоннадан ортиқ пахта тердим. Мен ва бошқа дугоналарим учун ҳам "Туркистон" газетаси ҳамиша қизиқарли. Унинг ҳар бир сонини қолдирмасдан ўқиб борамиз. Материаллари бизга ёқади.

Иккита таклифим бор. Бири — бизга ўхшаган қишлоқ ёшларининг фаолиятидан кўпроқ материаллар берилса, иккинчиси — газета саҳифаларида нуқул кўзга кўринган, яъни муштарийларга таниш шоирларнинг шеърларидан эмас, ҳали номи кўринмаган ижодкорларнинг бисотидан кўпроқ намуналар берилса хурсанд бўлардим.

Ҳа, биз қашқадарёлик муштарийларимиздан айримларининг фикрларини бераётирмиз. Улар газета ҳақида ўзларининг дил сўзларини баён этишди. Биз бундан беҳад хурсандмиз. Муштарийларимизнинг бу таклиф ва мулоҳазаларини албатта, ҳисобга оламиз. Бу эса газетанинг янада ўқимишли, севимли нашр бўлишини таъминлайди.

Аҳрор САМАРИДДИНОВ, "Туркистон"нинг Қашқадарё вилояти бўйича ўз мухбири.

МАЪНАВИЙ ҲАМРОҲИМИЗ

"Туркистон"ни ёшлар ҳам, ёши улуғлар ҳам қизиқиб ўқийдилар. Нега шундай? Бу саволга ўзимнинг шахсий кузатишларим орқали жавоб беришга ҳаракат қилиб кўраман. Мана, қўлимда газетанинг шу йил 14 сентябрь сони. Унда "Ўтмишга бир назар"рукни остида "Девордаги ёзув ёхуд ГЎРИ амирдаги ўйлар" номли мақола берилган. Мақолада Гўри Амир деворларидаги "Эй кофир, бу ерга кирма! Бу ерда ётганларнинг ҳокига озор беришни хаёлингга келтирма! Акс ҳолда уруш алангаси ичра қолгайсан!" деган ёзувлар келтирилиб, жаҳонгир қабри очилган пайтда уруш бошланганлиги қайд қилинади.

Мақолани ўқиб бўлгач, ўйга толасиз. Ёдингизга элимиз бундан 7-8 йил аввал чеккан озор тушади. Собиқ Иттифоқ тепасида турган айрим пешволар ўйлаб топган "Ўзбек иши" миллатимизга қанчалар таҳқир етказмади? Ўзбекистонимиз равнақига катта улуш қўшган мўътабар зот, халқимизнинг оташқалб фарзанди Шароф Рашидов қабрини кўчиртирдилар, унинг ҳокига озор бердилар.

Оқибати нима бўлди? 74 йил давомида дунёнинг тенг ярмини тасарруф доирасига тортишга ҳаракат қилган "қизил империя" таназзулга юз тутди, парчаланиб кетди.

"Туркистон"нинг бир мақоласини ўқиш пайтида туғилган мулоҳазалар бу. Ана шундай мағзи тўқ, муштарийни ўйлатадиган мақолалар унда кўплаб эълон қилинмоқда. Шунинг учун ҳам биз талабалар "Туркистон"ни ўз газетамиз деб биламиз. Билим юртимиз Ёшлар Иттифоқи бошланғич ташкилоти таркибида 492 нафар аъзо бор. Улардан аксарияти "Қорақалпақстан жаслари" ҳамда "Туркистон"ни севиб ўқийдилар. "Туркистон"нинг талабалар ҳаётини акс эттириб келаётган "Ҳумо", шунингдек, ёшларнинг ҳис-туйғулари ифодаси таҳлилига доир "Ўн саккизга кирмаган ким бор?" саҳифалари бизда яхши таассурот қолдирмоқда.

Келгусида "Туркистон" яна нималарга эътибор бериши керак?

Менимча, биринчи навбатда ундаги баҳс руҳи кучайиши лозим. Сабаби, ёшлар муҳитида ҳамиша баҳс ҳукм суради. Мисол учун билим юртимизда "Қалин моли керакми?", "Уйланиш осону уйли бўлиш қийин!" деган мавзуларда баҳс кечалари ўтказилди. Биз катта авлод вакиллари билан ҳам қизиқарли учрашувлар ташкил қилмоқдамиз.

Яна бир масалага эътиборни кучайтириш керак. Мен таълимдаги ўзгаришларни назарда тутмоқдаман. Ташкил этилган коллеж, лицей, гимназиялар фаолияти кенгроқ очиб берилмаётир. Шунингдек, хорижда таҳсил кўраётган йигит-қизларимиз ҳақида мақолалар ўқишни истар эдик.

Н. ЁҚУБОВ, Хўжайли педагогика билим юрти Ёшлар Иттифоқи ташкилоти котиби.

ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

"Туркистон" газетасига 1995 йил учун обуна баҳоси

Бир ойга — 22 сўм

Уч ойга — 66 сўм

Олти ойга — 132 сўм

Бир йилга — 264 сўм

ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

- **Бу тош Самарқандда учрамаса ким томонидан бу ерга келтирилган?**
- **Тошдаги ёзувлар.**
- **Улуғбек Ҳазрат Али авлодиданми?**

СИРЛИ ТОШ

ЁХУД УЛУҒБЕКНИНГ СОҲИБҚИРОН БОБОСИГА ТУҲФАСИ

Соҳибқирондан сўнг 40 йил Самарқанд тахтида ўтирган, буюк мунажжим-олим Мирзо Уғбек кўп жиҳатдан Амир Темурга ўхшашга интилди. У ҳам бобосидек олимларга ва шоирларга ҳомийлик қилди, мадрасалар, карвонсаройлар, ҳаммомлар, боғроғлар, саройлар барпо қилиб, темурийлар салтанати шон-шуҳратини янада оширди. Булардан ташқари Улуғбек бевосита соҳибқирон бобосининг хотирасини абадийлаштириш йўлида ҳам анча тадбирларни амалга оширдиким, бу ҳақда алоҳида тўхталиш лозимдир.

Улуғбек дастлаб мақбаранинг шарқий томонида ҳашаматли бир зал қурдириб, сағана ва зиёратхонага кирадиган эшикларни у ерга кўчирди. Энди темурийлар хилхонасига зиёратга келганлар Мир Саид Барака ва Амир Темур қабрларининг яқинидан эмас, анча йироқдан кирадиган бўлдилар. Улуғбекнинг назарида, зиёратга келувчиларнинг бу икки улуғ инсоннинг қабрлари ёнидан оёқ босиб ўтишлари анча ножоиз туюлган бўлса керак. Бундан ташқари Улуғбек қурдирган бу зал мақбарага шу даражада уйғунлашиб кетдики, хилхонанинг кўрки ва салобати янада ошди. Улуғбекнинг хилхонада ўтказган иккинчи тадбири шу бўлдиким, у қаблар атрофини қимматбаҳо, нафис ақиқдан (оникс) ясалган бежирим панжара билан ўради. Энди зиёратга келганлар панжарадан ўтиб, қабрлар атрофини топтамайдиган бўлдилар. Шунингдек, мақбаранинг ғарбий томонида улуғвор, баланд айвон қуришни бошлаган эди, аммо бевақт ўлим бунга имкон бермади. Улуғбек соҳибқирон бобосининг хотирасини абадийлаштириш бобида қилган яна бир хизмати борким, бу ҳақда қадимги тарихчилар ҳам, кейинги давр тарихчилари ҳам кўп ёзганлар. Бу соҳибқироннинг қабри устига Улуғбек томонидан қоратош-моҳтоб-нефритнинг қуйилишидир.

Самарқанддаги темурийлар хилхонаси билан боғлиқ афсона ва ривоятлар қанчалик кўп бўлса, жаҳонгир Амир Темурнинг қабри устига ўрнатилган моҳтоб-нефрит тош билан боғлиқ шов-шувлар ундан кам эмасдир. Бу мўъжизакор, сирли тош ҳақидаги маълумотларни темурийлар даврида яшаган тарихчиларнинг асарларидан тортиб, бизнинг замондош олимларимизнинг китобларида ҳам учратамиз. Жаҳонгир қабри устидаги бу сирли тош ҳақидаги баҳслар бугун ҳам узил-кесил ҳал бўлганича йўқдир.

Муаррих Мирхонднинг ёзишича, Хитой императори бу тошга эга бўлиш учун катта бойлик ва 100 минг динор олтин беришга рози бўлган экан. Қадимги Шарқда бу тошни мўъжизакор кучга эга, деб ҳисоблаганлар. Айтишларича, бу тош ёрдамида ёмғир ёғдириш, зилзиладан қутилиш мумкин экан. Яна айтишадиларким, нефритдан ясалган идишдан овқат еганлар юрак оғриғидан халос бўлар эканлар. Нефритдан ясалган идишга заҳар солинса, у бир неча бўлакка бўлиниб кетар эмиш. XVI асрда яшаган олим Амир Аҳмад Розий "Етти иқлим" асарида ёзишича, ҳақиқий нефрит тош, худди Амир Темур қабридагидек қора-яшил рангли бўлиб бу тош фақатгина Қашқар ва Хитойда учрар экан.

Археолог М. Е. Массоннинг ёзишича, қадимда ва сўнгги даврларда Гури Амир хилхонасидаги шайхлар ва қоровуллар бу тошнинг одамлар ўртасида ўта қадрланишидан усталик билан фойдаланганлар. Ўтган асрнинг охирларида айрим шайхлар моҳтобни ушатиб, одамларга дори ва тумор сифатида пуллаганлар. Четкадан келган айрим сайёҳлар ҳам шайхларнинг бу "марҳамат"ларидан фойдаланиб қолганлар, нефритнинг майда бўлакларини Самарқанддан ёдгорлик сифатида узоқларга олиб кетганлар.

Хўш, бу қимматли тош Самарқандда учрамаса, қачон, ким томонидан ва қаердан бу ерга келтирилган?

Тарихчиларнинг ёзишларича, Мирзо Улуғбек, отаси Шоҳруҳдан ижозат олмасдан, Самарқандга бир неча бор хавф солган мўғуллар юрти, ўрта асрларда ҳозирги Қозоғистоннинг шарқий ҳудудларида жойлашган Жати улусига юриш қилади. Бу воқеа 1424 йилнинг қишида бошланган эди. Бу уруш умуман олганда Улуғбек учун муваффақиятли тугаган бўлса-да, кутилган натижаларни бермаган эди. Бу ҳолат, Жиззахнинг Илох-ўтти дарасида Улуғбек томонидан қоятошга ёздирилган камтарингина ёзувдан ҳам сезилиб турибди.

Бу зафарли юриш пайтида мўғулларнинг пойтахти Қарши шаҳри ҳам ишғол қилинди ва катта ўлжа қўлга киритилди. Ўлжалар орасида икки бўлак қимматбаҳо нефрат тош ҳам бор эди. Муаррих Мирхонднинг ёзишича, Улуғбек бу тошларни Самарқандга элтишга фармон берган. Бунинг учун махсус арава ясалиб, Улуғбекнинг лашкарлари нефритни Буюк Ипак йўли орқали Самарқандга олиб келганлар. Бу қиматбаҳо ўлжани келтиришга алоҳида тантанаворлик билан қаралган, ҳар куни эътиборли бир амир бошчи қилиб тайинланган. Нефрит тош ҳақида сўз юритган ёзувчи Е. Березиков нотўғри равишда бу тошни, Улуғбек ҳозирги Қашқадарё вилоятидаги Қарши шаҳридан Самарқандга келтирган, деб ёзганди.

Ниҳоят бу тошлар узоқ йўл босиб Самарқандга етиб келгач, Улуғбек моҳир тоштарош усталарни чорлаб, тошларга ишлов бердиртирди. Ишнинг боришини унинг ўзи бевосита кузатиб турди. Бу икки бўлак тош шу даражада моҳирлик билан бир-бирига уландиким, улар ўртасидаги чизиқ билинмай кетди. Айрим манбаларда тошнинг бир бўлагини Улуғбекдан олдинроқ Амир Темур Жети улусидан олиб келган, набираси эса фақат иккинчи бўлагини олиб келган, деган фикрлар ҳам бордир.

Тошларга ишлов бевосита Гўри Амир хилхонаси яқинида берилганлигини 1871 ва 1943 йилларда шу атрофдан топилган нефрит ушоқлари кўрсатиб турибди.

Силлиқланган ва бир-бирига моҳирлик билан уланган тошларга Улуғбекнинг буйруғига кўра олмос асбоблар ёрдамида ёзувлар битилди. Бу ёзувлар шарқшунос А. А. Семёнов томонидан (ўқилиб) рус тилига таржима қилингандир. Моҳтобнинг тепасига ва ён томонига ёзувлар битилган бўлиб, тепадаги ёзувнинг маъноси қуйидагичадир: "Бу қабр султони Аъзам ва ҳоқони Акрам Амир Темур Кўрагон ибн амир Тарағай, ибн амир Барғул, ибн амир Айлангир, ибн амир Ижили, ибн амир Қорачар Нуён, ибн амир Суғужини, ибн амир Эрдамчи барлос, ибн амир Қочилай, ибн амир Туманайхонникидир. Шу ерда Чингизхоннинг келиб чиқиши бу томирдан ажралгандир ва ушбу шарафли ва жаннатмакон қабрга дафн этилган султони акрам келиб чиқди. Ҳоқон Чингизхон ибн амир Есукай баҳодир, ибн амир Бартан баҳодир, ибн Қобилхон, ибн Туманайхон, ул амир Бойсунқўрнинг ўғлидир, ибн Қайдухон, ибн амир Тутумтин, ибн амир Буки, ибн амир Бузанжир. Бу шарафли зотнинг отаси номаълумдир, Онаси эса Алан Қувадир. Айтишларича, ул шарифа иффатли бузиқи эмасди. Ул туйнукдан нур сифатида кириб, сўнгра комил инсон сифатида намоён бўлган кишидан ҳомиладор бўлган. Ул зоти олиянинг айтишларича, бу Абу Толибнинг ўғли мусулмонлар ҳукмдори Алининг ўғилларидан бири экан...

Амир Темур 807 йилнинг шаъбон ойининг 14-куни оқшом пайтида вафот этди".

Моҳтобнинг тепа қисмидан ташқари, юқорида айтганимиздек, унинг ён тамонига яна етти қаторли ёзув битилгандир. Бу ёзувлар моҳтобнинг Самарқандга келтирилганлиги ҳақида қимматли маълумотларни ўзида сақлаганлиги учун уни тўлиқ келтирамиз. Моҳтобнинг ёзув битилган қисми синиб йўқолганлиги учун айрим сўзларни тиклашни иложи бўлмади, бу ўринлар матнда нуқталар билан кўрсатилгандир. Моҳтобнинг ён томонидаги ёзувнинг мазмуни қуйидагичадир: "Ўз ваъдасига содиқ, бу қулига мадад бериб, қўшинини мустаҳкамлаган ва ёвларни мағлуб қилган Оллоҳга ҳамду санолар бўлсин. У якка-ю ягонадир, ундан бошқ тангри йўқ. Ўлжаларни ҳалол тақсимловчи, жангу жадалларга илҳомлантирувчи, имонсизларга шафқатсиз, имонлиларга раҳмшафқатли унинг расули ва қавмларига раҳматлар ёғсин. Ушбу тошни Дува ҳоқони Сажанхон Удандан ўз пойтахти Қаршига олиб келган. Тошни у ердан Улуғбек Кўрагон Жети мамлакати устига юрганда олиб қайтган, у жуда моҳир... у ўткир қиличи билан уларни (мўғилларни — А. Б) мағлуб этди. Агарда Нуҳ ўз кемаси билан унга яқинлашганда омон қолмасди, бундан ташқари... Агарда унинг ичида унинг дўсти бўлганда, уларнинг иккови ҳам ўз авлоди билан ёниб кетарди".

Моҳтобдаги ёзувлар билан танишгандан сўнг кўпчиликнинг фикрида айрим саволлар туғилиши табиийдир. Бу саволлардан бири, Амир Темурнинг келиб чиқиши Чингизхон билан бир томирга туташтирилганлигидир. Гўёки, уларнинг узоқ момолари Алан Қўва унинг ёнига нур сифатида кириб келган ҳазрати Алининг ўғилларидан биридан ҳомиладор бўлиб, сўнгра Амир Бу занжирни туққанмиш. Ундан бошланувчи авлодлардан оқибатда Чингизхон ва Амир Темурлар дунёга келган эмишлар. Хўш, ҳақиқатан ҳам шундайми? Агарда соҳибқирон Амир Темур Чингизхон билан бир томирдан келиб чиққаниди эди, у Моварoуннаҳр тахтини эгаллагач ҳеч иккиланмай ўзини хон, деб эълон қилган бўларди. Маълумки, у ўзини ҳеч қачон"хон" деб атамаган, балким умрининг охиригача ўзини султон, амир, бек деб атаган. Агарда Темурбек чингизийлар уруғига мансуб бўлганида эди, у хоннинг қизига уйланиб ўзини "кўрағон" (хоннинг куёви), деб атаб юрмасди. Яна шу нарса маълумки, темурийлар даврида мўғул хонларига мансуб киши хон қилиб кўтарилган, аммо давлат ишларини темурийларнинг ўзлари бошқарганлар. Шайбонийлар Мовароуннаҳр ва Хуросонни истило қилганларида темурий ҳукмдорларга Сизлар ўзларингизга тегишли бўлмаган тожу-тахтни ноқонуний равишда ҳақиқий хонлардан тортиб олгансизлар", дея таъна қилгандилар. Юқоридаги далиллардан кўриниб турибдики, темурийлар ўз келиб чиқишлари билан ҳеч қачон чингизийларга бориб туташмайдилар. Аммо, қабртошлардаги ёзувлар сирини очиш лозимдир. Бу алоҳида мавзу. Моҳтобда ёзилган иккинчи жумбоқ, бу Амир Темур ўз келиб чиқишларини Ҳазрати Алига бориб тақаганликларидир. Бу ёзувларни ўқиган айрим кишилар темурийлар ислом динининг шиа маҳзабига мансуб эмасмиканлар, деган фикрга боришлари ҳам мумкиндир. Шу нарса маълумки, Амир Темурнинг отаси Амир Тарағайнинг пири-комили Шамсиддин Кулор ва Темурбекнинг пири Мир Сайид Баракалар сунний бўлганлар. Темурийларнинг пири Мирт Сайд Баракалар сунний бўлганлар. Темурийларнинг шиа маҳзабига оидлигини кўрсатувчи бирорта ҳам тарихий маълумот йўқдир. Аммо шу нарса аниққим, темурийлар шиа маҳзабига оид катта дин арбобларига ҳам кўп яхшиликлар қилганлар. Уларга моддий ва маънавий кўмаклар берганлар, мозорларини азиз билиб зиёрат қилганлар. Лекин ҳозирча Амир Темур ва Чингизхонларнинг келиб чиқишлари бирлаштирилиб, уларни Ҳазрати Али авлодига туташтирилганлигини ойдинлаштирувчи илмий мақолалар йўқдир...

Шундай қилиб, жаҳонгир Амир Темурнинг қабри устига 1425 йили Мирзо Улуғбек томонидан ўрнатилган қоратош то 1740 йилгача, уч асрдан зиёд осуда турди. 1740 йили Самарқанднинг ва Гўри Амирдаги қоратошнинг ҳам бошларига кулфат тушди. Эрон шоҳи Нодиршоҳнинг лашкарларининг қадами бу муаззам тупроқни топтади. Нодирщоҳнинг Мовароуннаҳрда қилган ишлари ҳақида Муҳаммад Козим, Вафо ва Мунис каби тарихчилар қимматли маълумотларни ёзиб қолдирганлар.

Тарихчи Муҳаммад Козимнинг ёзишича, Бухородан кетмоқчи бўлиб турган Нодиршоҳга Бухоро ҳукмдори Ҳаким оталиқ "Самарқанд ҳукумдори Сизга қарши кайфиятда юрибди, уни адабини бермасангиз бўлмайди"— деб шипшиди. Ҳаким оталиқ Нодиршоҳнинг қўли билан ўзи ёмон кўрадиган Самарқанд ҳукумдоридан ўч олмоқчи эди. Бу гапни эшитган Нодиршоҳ, Лутф Алихон номли лашкарбошисига 20 минг жангчи бериб, Самарқанд устига қўшин тортишни ва қайтишида соҳибқирон қабри устидаги қоратошни, ҳамда Амир Темур жоме масжидидаги етти хил мадан қоришмасидан ясалган дарвозани ўзи билан олиб қайтишни фармон қилди. Лутф Алихон бу нодир буюмларни Эроннинг Машҳад шаҳрига элтиши лозим эди.

Лашкарбоши 20 минг аскари билан Самарқандга келганида бу ерда бор — йўғи 1000 оила қолганлиги, қўшинлар Сирдарё тамон кетганлигидан фойдаланиб, шаҳарни осонгина эгаллайдилар. Сўнгра мақбарага киришиб, моҳтобни жойидан қўпориб аравага юклайдилар, унинг ёнига дарвозани олиб узоқ Машҳад шаҳрига жўнайдилар.

Лутф Алихон Марв, Хаузи-Хон ва Серахс шаҳарлари орқали Машҳадга етиб келиб, Нодиршоҳни кутиб туради. Нодиршоҳ жанглар билан машғул бўлганлиги учун Машҳадга анча кеч етиб келади. Машҳадда унга Самарқанддан келтирилган нодир ва муқаддас нарсаларни кўрстадилар. Тарихчиларнинг ёзишларича, Нодиршоҳ қоратош ва дарвозани узоқ кўздан кечиргач жим қолган, сўнгра Амир Темурнинг руҳига бағишлаб фотиҳа ўқиган. Шундан сўнг кўнглида аллақандай фикрлар уйғониб, охири бу буюмларни зудлик билан ўз жойига элтиб, худди аввалгидек ўрнатишни буюрган. Бу воқеани ёзган Муҳаммад Козим, Нодиршоҳ нима учун бу нарсаларни Чашҳадда қолдирмай Самарқандга жўнатишни буюрганлиги ҳақида очиқ гапирмаган. Унинг ёзишича, дастлаб Нодиршоҳ қоратош билан дарвозани Келат шаҳрида ўзи учун барпо қилинаётган мақбарага ўрнатмоқчи бўлган. Сўнгра негадир бу фикридан қайтгандир. Бу ҳақда ҳар хил афсоналар мавжуддир. Уларда айтилишича, қоратошни қайтарилишига Эронда бўлган зилзила, юқимли касаллик, ёким қизининг касаллигига сабабчи бўлганлиги айтилган.

Нодиршоҳ бу кулфатга "Амир Темурнинг руҳини безовта қилганлигим учун дучор бўлдим", деб ўйлаган эмиш. Нима бўлганда ҳам у ўз қилган ишига пушаймон бўлганлиги аниқдир. У кейинроқ ўз яқинлари томонидан ўлдирилгандир. Шу ўринда тарихчи Муҳаммад Козимнинг қизиқарли бир маълумотини ҳам келтириш жоиздир. Унинг ёзишича, Бухорода ғолиб Нодиршоҳга қимматли, нодир буюмларни совға қилганлар. Буларнинг орасида Амир Темурнинг қиличи ва совути ҳамда Чингизхоннинг дубулғаси ва совути ҳам бор экан. Амир Темурнинг қиличини инглиз олими Жексон 1903 йили Теҳрондаги сарой музейида кўрганлигини ёзиб қолдиргандир.

Нодиршоҳнинг одамлари моҳтобни яна ўз жойига ўрнатадилар. Қоратош 1941 йилгача осойишта ўз жойида туради. Самарқанд руслар томонидан истило қилингандан сўнг рус олимлари ҳам бу тошга қизиқа бошлайдилар. Бу ерга келган рус геологи И. В. Мушкетов мақбарага кириб нефритдан парча олиш мақсадида уни қаттиқ қурол билан уради ва бир неча бўлакларни синдириб олади. Бу бўлаклар ҳозирда Россиянинг турли жойларида сақланмоқда. Яна бир бўлаги Ҳиндистонга олиб кетилган, деган фикрлар бор. Кичикроқ бир бўлаги эса Самарқанддаги бош музейда сақланмоқда.

Биз юқорида нефрит тош фақатгина Хитойда учрашини айтиб ўтган эдик. Аммо айрим рус геологлари бу қимматбаҳо тош Сибирь ва Туркистонда ҳам учрайди, деб ишонганлар. Шу сабабли Россия императори Александр III вафот этганида, унинг Петропавловскдаги қабри устига нефрит тошидан ёдгорлик ўрнатмоқчи бўлганлар. Шу мақсадда Сибирь ва Туркистонга экспедиция уюштирилиб, нефрит тошни ахтарганлар. Аммо барча ҳаракатлари зое кетган, нефрит топилмаган.

Мана азизлар, сиз соҳибқирон бобомизнинг қабри устига Мирзо Улуғбек томонидан ўрнатилган ёдгорлик — нефрит тошининг бошидан кечирган саргузаштлари билан танишдингиз. Бу тош ҳозирда Самарқанддаги Гўри Амир хилхонасида осойиштагина турибди. Унинг осойишталиги адабий бўлғай, илло бугун ўтмишимиз ва келажагимизга ўзимиз эгамиз.

Амириддин БЕРДИМУРОДОВ, Ўзбекистон ФА археология институтининг катта илмий ходими, тарих фанлари номзоди.

Ўйғоқ сўз

ҚАНОАТ

- **"Навбатим яқинлашганда тугаб қолса денг..."**
- **"Ўн беш чақирим жойга пиёда бориб..."**
- **Уруш даври хотиралари**
- **"Болаларим оч-наҳор юрибдими ҳали?"**

ҚАНОАТ! Биргина шу сўз замирида сабр-бардош, шукроналик, инсоф, диёнат, хуллас, бир талай маъно бор. Донишмандларимиз "Сабр қилсанг ғўрадин ҳолва битар", деб бежиз айтишмаган. Энг оғир, мушкул кунларда инсон учун қаноат, сабр-бардош жонига оро киргани ҳақида кўплаб ривоятлар бор. Бир майизни қирқ киши бўлиб егани, яримта нон-жон роҳати... қаноатнинг ости олтин каби нақллар замирида катта маъно ётади.

Одатда ҳар бир жараён, ҳар бир ўзгариш, янгиликни ҳаётга тадбиқ этиш қийинчилик, тўсиқларсиз юзага қалқимайди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида бир оз қийинчилик сезилаётган бўлса-да, айрим кишилар орасида: "У нарса қиммат, бу нарсанинг баҳоси осмонда", деган гаплар қулоққа чалинади. Бу қуруқ ваҳимадан ўзга нарса эмас.

Ҳаётимизда, турмушимизда муайян қийинчилик юз берятпими ўзи? Мен табиий туғилган бу саволга баралла "йўқ" деб жавоб берган бўлар эдим. Чунки, иккинчи жаҳон уруши ва урушдан кейинги қайта тикланиш давридаги қийинчилик, қаҳатчилик, йўқчилик, очарчиликнинг ўндан бир фоизи ҳам ҳозирги кунда учраётгани йўқ.

Шулар ҳақида ўйлар эканман, беихтиёр ёшлик, ўсмирлик ҳаётимдаги аччиқ дақиқалар кўз ўнгимда бир-бир гавдалана бошлайди. Уларни айни ҳозирги кундаги ҳолат билан таққослайман.

УРУШНИНГ охирги йили. Бир куни отам елкаларида хуржун, тонг саҳарлаб йўлга тушдилар.

— Қаёққа боряпсиз? — деб сўрадилар ойим.

— Когон станциясига, ҳеч бўлмаса бир-икки тўғрам нон топиб келарман. Хавотир олманглар, оқшомга довур қайтаман.

— Очиқсангиз тамадди ўрнига, деб отамга битта пиширилган тухум бердилар ойим.

Қуёш ботганда отам ҳориб, тинка-мадори қуриб, қўллари қуруқ қайтиб келдилар.

— Нонга навбат жуда катта экан. Кун бўйи кутдим, — дедилар отам ночор аҳволда. — Қисила-қисила қавурғаларим эзилишига оз қолди. Навбатим яқинлашганда тугаб қолса денг!..

— Ўн беш чақирим жойга пиёда бориб, шунча овора бўлганингизга яраша нон тугаб қолмаса ҳам майлийди, — дедилар ойим отамга раҳмлари келиб.

— Э, онаси, нимасини сўрайсан, мен айтмай, сен эшитма. Нонга навбат кутгандан силласи қуриб, оёқ остига йиқилиб ётганларни кўриб, юрагим бутунлай эзилиб кетди.

Отам чуқур уф тортиб, анча муддат индамай қолдилар. Кейин ҳорғин ҳомуза тортдилар. Ортиқ чарчаганликлари билиниб турарди.

— Болаларим оч-наҳор юрибдими ҳали? Бери кел, бўталоғим! — имлаб ёнларига чақирдилар мени. Олдиларига бордим. Мени бағриларига босдилар-да:

— Ма, е, — деб киссаларидан эрталаб ойим берган ўша пиширилган тухумни чиқариб, бўлиб ярмини бердилар. — Ол, е, айланай, мана шу қўзичоғим оч қолмасин девдим-да...

— Вой, ўлмасам, кун бўйи оч наҳор юрибсизми ҳали? — дедилар ойим хўрсиниб.

— Йўқ, икки дона туршак шимиб бориб келдим, — деб жавоб бердилар отам ҳорғин овозда.

ҲОЗИРДА, бозор иқтисодиётига ўтиш даврида-чи? Дўконлар нондан сероб: оқ нон, ширмой нон, турли-туман нон маҳсулотлари бор.

Диди баланд харидор пештахтада қатор териб қўйилган нонлардан ўнтасини ушлаб кўриб, биттасини саралаб олади. Хонадонларда асралаётган минг-минглаб ит-мушуклар ҳам (рўйхатдан ўтказилмаганининг сон-саноғи йўқ) эгаси каби оқ нон еб, сут, қаймоқ ичишади. Баъзи бир қорни тўқлар молига ем ўрнида нон беришаётир.

Яна уруш даври хотиралар мени ўз гирдобига тортади. Ёрғичоғимизда қўшнилар кечаси билан сули арпа тортишади. Ёрғичоқ остини ҳам товуқ пати билан шип-шийдон қилиб супуриб олишади. Сули, арпа ширасига кўк беда барги аралаштириб, қойилмақом таом пиширилади.

Хўжалик бошига ҳафтада бор-йўғи бир-икки килограмм сули, арпа берилади, холос. Бўш пайтларимизда чумчуқ овлаймиз. Қишлоғимизда чумчуқ, каптарларга қирон келтиришади.

Кунжара тақсимланган кун хонадонларда бамисоли байрам бўларди. Уни кўк беда билан қовуриб ейишса мазза. Кунжарани оловда қиздириб еб, шишиб кетганлар оз эмасди. Ҳозирда эса худди эртакдек бўлиб туюлади у кунлар менга.

Юртимизда бозор иқтисодиётига ўтилаётган шу кезларда қайси бир соҳада тақчиллик сезилаяпти экан? Минг қатла шукрлар бўлсинким, ҳамма ёқда тўкин-сочинлик. Аҳлат қутиларида ҳамон ризқ-рўзимиз бўлган нондек азиз нарсани нест-нобуд қилиб ташланаётгани гувоҳи бўляпмиз. Ошхоналарда ортиб қолган нон бўлаклари чиқинди қутисига ташланяпти. Тўй, маъракаларда буюртма асосида юзлаб оби нонлар пиширтириляпти. Обрў учун ҳали-ҳануз тўйларда катта-катта дошқозонларда ош дамланаяпти. Келин-куёвлар устидан ҳадҳисобсиз пуллар сочиляпти. Қимматбаҳо совғалар, тилла тақинчоқлар тортиқ қилиняпти. Бундай ҳолатни кўра била туриб, ҳозирги турмушимизни қийинчиликка йўйиш мумкинми?

Яна ўша очарчилик йилларидаги азоб-уқубатли кезлар хотиралари ўз домига тортади мени. Қишлоғимиздаги Сирож билан гурунгимиз қизиқ кечади.

— Унда юр, валдирагунча гулхан ёқамиз, — дейди яна у.

— Совуқ қотдингми, жулдурвақа? — сўрайман.

— Йўқ, битларимни қоқаман — жавоб қилади у. Бит босмаган киши камроқ эди...

Сирож қаттиқ совуқ пайтлари дарахт остларидан данак териб, чақиб еб юрарди. Баъзида битта зоғорага одамларнинг томорқасида кун бўйи ишларди. Энди ҳеч кимда ортиқча зағора қолмаган. Сирож чорак зағора учун кун бўйи ишлашга ҳам рози бўларди. У кеча қўшнимиз омбор мудириникида эртадан то кечгача болта уриб, тўнка ёрди. Шунда ҳам зағорани олдин олди.

— Амаки, агар ишлатар бўлсангиз, олдин зағорани чўзинг! Ярмини еяй, мадорим кўпайсин.

— Қолган яримтасини нима қиласан? — қизиқсинаб сўради омбор мудири.

— Қизиқ гапирасиз-а! Нима қилардим, қўшнингиз Мақсад хола бор-ку, ўшанинг боласига бераман. Очидан сулайиб ётибди. Ҳамма сизга ўхшаб.

— Ким айтди сенга, мени ўз ғамида юради деб? — сўради у.

— Мен айтаяпман-да!.. Ҳозир одамлар бир ҳовуч сулига зор. Сизнинг молингизнинг охири эса тўла сули.

Хўш, ҳозир-чи, ўз фойдасидан бошқа нарсани кўзламайдиган, мол-дунё ишқида одамлар ризқини кемириб келаётган кимсалар йўқми? Шоҳона уй-жой, миллион-миллионлаб пул, қўша-қўша енгил машиналарга эга бўлган, ҳеч кимни назарига илмайдиган бойваччаларни кўриб-билиб турибмиз-ку! Бундайлар ҳамиша бирим ўн бўлсин деб мол-дунёга ружу қўйган. Бировга бир тийинлик нафи тегмайди. Ҳаром-ҳариж йўллар билан бойлик орттиради. Жамиятимиз бағрига ёпишган бундай тоифадаги шамғиялар ўзини атай ночор — яшаётгандай қилиб кўрсатади. Турмушдан, ҳаётидан, жамиятдан ҳамиша норозидек нолиб юради.

Ўтмишда ҳам бой-бадавлат аждодларимиз ўтишган-ку, ахир! Улар ниҳоятда меҳр-шавқатли бўлишган. Ўзларидан ёдгорлик масжид, мадрасалар, ноёб обидалар қуриб қолдиришган.

Хўш, ҳозирда қайси бир пулдор ўз сармоясига эл учун ялчитиб бир хайрли иш қилди? Юлғичлик, порахўр, таъмагирлик йўли билан топилган пулга ҳеч ким муҳтож ҳам эмас. Ҳаромдан ҳазар қилиш диёнатли кишиларга одат. Бундай нопок йўллар билан топилган бойлик эгасига ҳам насиб этмайди.

Жафокаш, заҳматкаш халқимиз бошидан не-не оғир, мудҳиш кунларни кечирмади дейсиз. Очарчиликларга бардош берди. Йўқчиликларга қаноат қилди. Бир қути гугуртга зор, қўр остига чўғни авайлаб асраб сақлаш, бир шиша чироғ мойига муҳтож онларни бошидан кечирди. Мурғак гўдаклар кўкрак сутига ялчимай нимжон, касалманд бўлиб улғайишди. Эртадан кечгача далада кетмон уриб чопишиб, қорни ялчиб нондан тўйишмаган даврларни бошдан кечиришди. Супурги донини тортиб, пиширилган зағорага зор кунлар бўлди.

Урушдан кейинги беш йиллик даврларида ҳам очлик гўё одамларни ютиб юбораётгандек эди. Кимдир аталага, ёвғон овқатга зор. Айримлар осмонўпар теракларга тирмашиб чиқиб, қораҳаккалар тухумини ўлжа қилганидан хурсанд. Биров жамоа хўжалиги чорвачидаги юқумли касалликка чалиниб ўлган қўй гўштини кўмилган еридан яширинча кавлаб олишга улгургани, уни қўшнилари билан баҳам кўришганидан мамнун.

Барча тезроқ пишиқчилик келишини сабрсизлик билан кутишарди. Тут, қовун пишади-да. Жўхори етилади. Поясини чайнаб шимилса, шираси дармон бўлади. Кейин, сўтасини очиб, думбулини ситиб донини ейишади. Кузга бориб, зиғир пишади, донини қоқиб капалашади. Кечи, сиқмон, гўжахўрлик бошланади. Очлик бироз бўлса-да чекинади.

Ўтган кунларнинг бундай мудҳиш, аянчли сабоғини ҳеч бир унутмаслигимиз керак. Яратган эгамнинг ўзига минг бор шукрлар бўлсинки, ҳозирда қийинчиликнинг заррача бўлса-да заҳматини тортмаяпмиз. Устимиз бут, қорнимиз тўқ, ҳамма нарса муҳайё!

Ҳақиқий қийинчилик, очарчилик нималигини бошидан кечирмаган юртдошларимизга гўё қийиндек бўлиб туюлаётган онлар қисқа фурсатларда ортда қолиб кетишига аминмиз.

Фақат озгина сабр, қаноат керак! Бардошли бўлсак, иншооллоҳ ёруғ, тўкин-сочинлик, хушсаодат кунлар тез орада бизга насиб этади.

Саид РАВШАН.

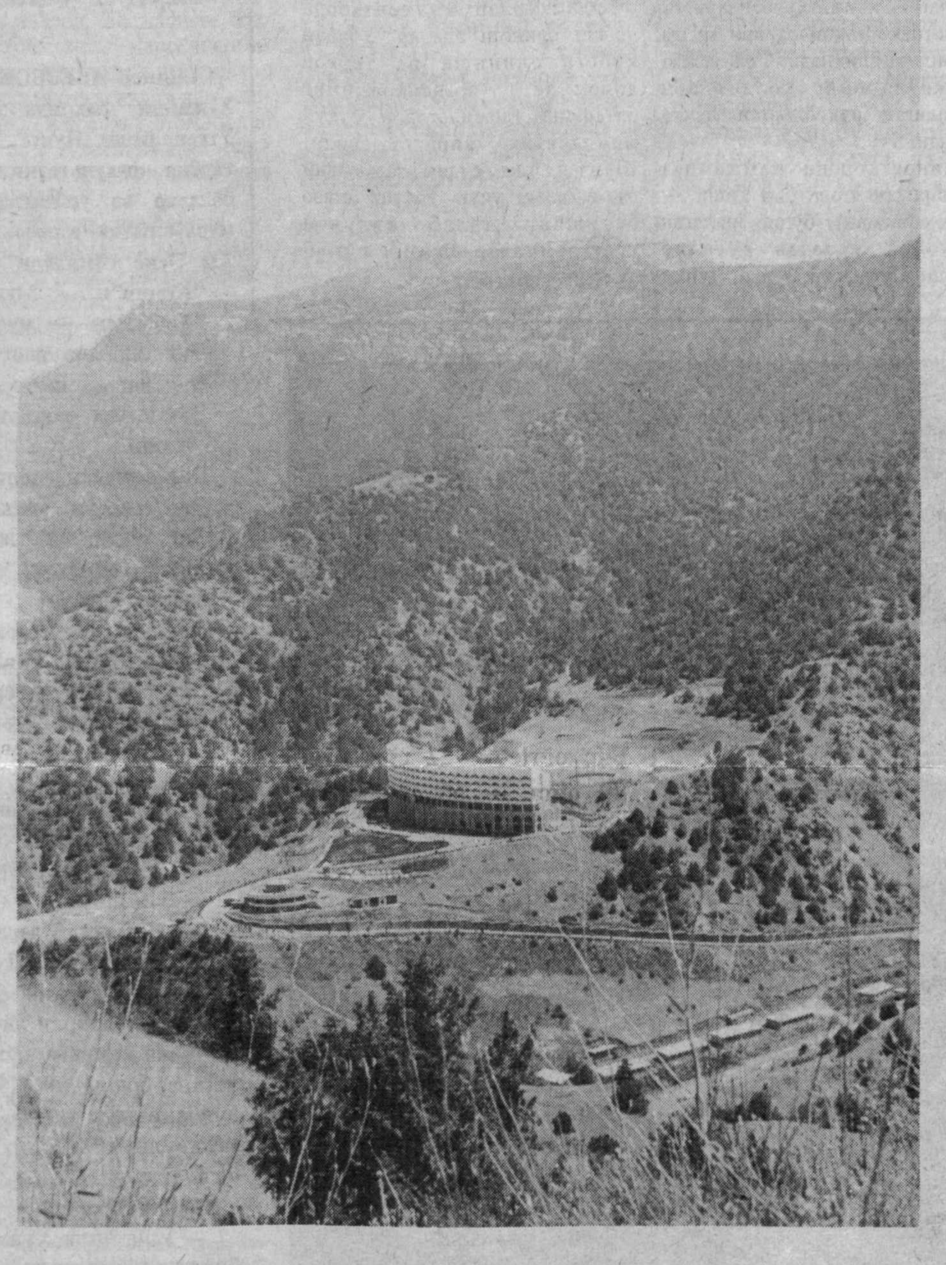

Ўхшаши йўқ бу гўзал бўстон... Б. ТЎРАЕВ сурат лавҳаси.

ТАНИШИНГ: ЯНГИБОЙ ҚЎЧҚОРОВ

"ТУРКИСТОН"НИНГ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БЎЙИЧА ЎЗ МУХБИРИ

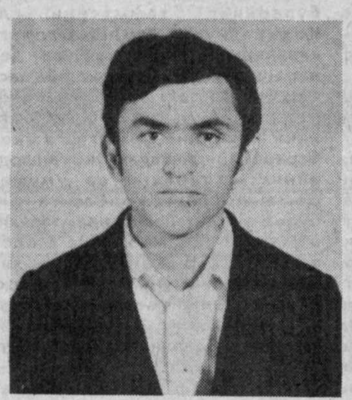

Янгибой Қўчқоров 1958 йили Беруний туманининг Саркўп қишлоғида туғилган. Тошкент Қишлоқ хўжалиги институти (ҳозирги Тошкент Аграр дорилфунуни)нинг деҳқончилик кимёси ва тупроқшунослик куллиётида ўқиган. Тошкент Давлат дорилфунунининг журналистика куллиётини имтиёзли диплом билан тугатган.

Республика матбуотидаги илк шеъри 1978 йили эълон қилинган. Шундан сўнг бир неча жамоа тўпламларида шеърлари билан қатнашган. Ўзбекистон нашриётларида чоп этилган "Қўриқда боғ яратиб", "Элликқалъа қаҳрамонлари" очерклар китобларининг муаллифи. Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси.

У 10 йилдан ортиқ туман газетасида бўлим мудири, халқ ноиблари Элликқалъа туман Кенгаши референти, туман деҳқонлар уюшмаси раҳбари бўлиб ишлаган. Бўстон шаҳар Кенгашига депутат, шу Кенгаш раиси ўринбосари бўлиб сайланган.

Олтин куз — 94

4 000 000 ГА 40 000 ЛИК УЛУШ

ЭЛЛИКҚАЛЪА ТУМАНИ ДЕҲҚОНЛАРИ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА БИРИНЧИЛАРДАН БЎЛИБ ЗАФАР ҚУЧИШ АРАФАСИДА

Ўрта аср жўғрофияси, тарихи ва элшунослигининг номлари бизгача етиб келган ҳамда етиб келмаган қатор вакиллари Ўнгқирғоқ Хоразм тўғрисида кўплаб қимматли маълумотларни ёзиб қолдирганлар. Улардан бирининг қайд қилишича, Қадимги Хоразм давлатига 690 йил мобайнида пойтахт бўлиб турган шаҳри Кот (ҳозирги Беруний шаҳри ўрнида мавжуд бўлган)да том топасига чиққан мушук Бухорога бориб ерга тушар экан. Иккинчи бир ўша давр муаллифи эса бу заминни "10 000 шаҳар мамлакати" деб атаган.

Фикримизнинг кичкинагина бир далили сифатида таъкидлаш мумкинки, бундан атиги 20 йил муқаддам археологлар ҳозирги Элликқалъа тумани ҳудудида 254 та қадимий қалъа ва қўрғонларни рўйхатга олишган эди. Улардан бир нечтаси ЮНЕСКО тасарруфидадир.

Халқимизда "Оққан дарё оқмасдан қолмас!" деган гап бор. Дарвоқе, бу кўҳна заминдаги Қават маконида аждодларимиз тирикчилик қилган пайтлардан 5 000, Хоразм давлатининг дастлабки пойтахти — Тупроққалъа давридан деярли 2 000, Чингиз босқини арафасида гуллаб-яшнаган Қаватқалъа инқирозидан 750 йил сўнг Элликқалъа мавзеси қайта яшарди.

Ҳа, 1977 йили ташкил топган туман бугунги кунда Қорақалпоғистон Республикасининг энг истиқболли, иқтисоди жадал суръатларда мустаҳкамланаётган туманларидан бирига айланди.

Чиндан ҳам айни кунда Бўстон шаҳридаги уч ва тўрт қаватли, замонавий меъморчилигимизнинг гўзал намуналари ҳисобланган биноларга, Туркия сармоядорлари билан ҳамкорликда қурилган улкан тўқимачилик корхонасига нигоҳ ташласангиз, 20—25 йил аввал бу ерлар туя ўркачидек барханлару тарам-тарам ёрилиб кетган тақирлардан иборат бўлганига сира ишонгингиз келмайди.

Яшараётган, яшнаётган Элликқалъанинг азамат деҳқонлари мустақил Ватанимизнинг 4 миллион тонналик хирмонига 40 минг тоннадан ортиқ қўриқ жавоҳири армуғон қилиб, Қорақалпоғистон Республикасининг пахтачилик туманлари орасида биринчи бўлиб зафар маррасига етмоқдалар.

Қайд қилиш кераки, бу довон осонликча эгаллангани йўқ. Буни тўлароқ тасаввур этиш учун 1993 йилнинг 11 ноябрига қайтиш керак. Ўша кунгача қўриқ туман деҳқонлари давлатга режадаги 43 минг тонна ўрнига 47 минг тонна "оқ олтин" топширган эдилар. Мутахассисларнинг ўша кунлардаги ҳисоб-китобларига қараганда далаларда, яна 3 минг тоннадан ортиқ пахта бор эди. Ана шу пахтагина эмас, бир неча юзлаб тонна шоли, қатор кечки қишлоқ хўжалик экинлари бир ҳафта давомида муз аралаш бетўхтов ёққан қор остида қолди. Эрта тушган қиш 5 ойча давом этди. Кўпни кўрган қариялар ҳам бу йўсиндаги қаҳратон қиш бўлганлигини эслаша олмадилар.

Табиийки, ернинг шўрини ювишу чигит экиш, ғўза парвариши-ю ҳосилнинг пишиб етилиши 1 ой муддатга кечикиб кетди. Туманнинг тадбиркор деҳқонлари вужудга келган қўшимча қийинчикларга кўп йиллик тажрибалари-ю метин иродаларини қарши қўйдилар ва пировардида кўзланган маррани эгаллаётирлар.

40 минг тонналик хирмонга "Москва", "Янгиер", "Элликқалъа", "Бўстон", "Дўстлик", "Боғёп", Ғани Одилов, ал-Хоразмий номидаги жамоа хўжаликлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Айни кунларда қўриқ туман деҳқонлари келгуси йил ҳосилига пухта замин ҳозирлашга қизғин киришмоқдалар.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ.

Шу сонга хабар

ҲАЁТ КЎЗГУСИ

Оролбўйи халқлари ҳақли равишда "Ҳаёт кўзгуси" деб ном берган Қорақалпоғистон телевидениеси 30 ёшга тўлди. У дастлаб беш дақиқалик ахборот бериш билан чекланган бўлса, бугун томошабинлар эътиборига беш соатлик телекўрсатулар ҳавола қилмоқда. Уларда мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейин қўлга киритилган ютуқлар, ташқи ва ички сиёсат, ўтиш даврининг ўзига хос жиҳатлари, Қорақалпоғистонда рўй бераётган ўзгаришлар ҳақида ҳикоя қилиб берилаётир.

Маҳаллам — уйим

ВАТАН ОСТОНАДАН БОШЛАНАДИ

Бугун маҳалламиз аҳлининг қувончи чексиз. Чунки қилган меҳнатларимиз зое кетмади. Яқинда республика кўрик-танловида маҳалламиз учинчи ўринни олди ва "Намунали маҳалла" номини олиб, 400 сўм билан тақдирланди.

Маҳалламизда амалга оширилаётган улкан эзгу ишларда маҳалладошларимизнинг ҳиссалари катта. Марказий "Гўзар" қурилиши бошлаб юборилган. Чойхона бунёд этилди. Гўзарда тикувчилик корхонаси, ем-хашак омбори, кўкбозор, новвойхона, этикдўзлик, сартарошхона, гўшт, мева, сабзавот дўконлари фаолият кўрсатмоқда.

Ҳар бир инсон ўз уйини севиши керак шундагина у маҳалласини, Ватанини сева олади. Ёшларимиз онгида ана шу руҳни қарор топтириш шу куннинг муҳим вазифаларидан биридир. Биз бу ишга бутун жамоатчиликни жалб қилганмиз. Қариялар, фахрийлар, кўпни кўрган онахонлар ёшлар билан тез-тез учрашиб, бой ҳаётий тажрибаларни баҳам кўраётирлар. В. Саиджонов, Р. Каримов, М. Маҳмудов, Ҳасанов ана шулар жумласидандир. Маҳалла фаоллари хонадонларда бўлиб, жиноятчиликнинг олдини олиш, оилани мустаҳкамлаш ва бошқа мавзуларда кенг тушунтириш ишлари олиб бораётирлар.

Яқинда кенг жамоатчилик ёрдамида ишсиз юрган ёшларни аниқлашга муваффақ бўлдик. Улар 80 га яқин экан. Маҳалла идораси биносида 25 хотин-қизга иш ўринлари яратиб берилди. Бу ерда тикувчилик ҳамда тўқувчилик цехлари очилди. Ишсиз юрган ёшларни фойдали меҳнатга жалб қилиш мақсадида қилаётган саъй-ҳаракатларимиз ҳам ўз самарасини бермоқда.

Кичик корхоналардан олинаётган даромад кам таъминланган оилаларга, боқувчисини йўқотган ногиронларга, шунингдек, байрам ва тантаналарда ўтказиладиган тадбирларга сарф қилинаяпти. Қурилиш ишларини давом эттиришда корхоналар келтираётган даромаддан фойдаланилаяпти.

Ёшлар амалга ошираётган ишлардан жуда ҳурсандмиз. Айни кунда ёш наққошлар Д. Муҳамедов, М. Жабборовлар маҳалла қўмитаси биносининг олд томони ва гумбаз қисмларида қадимий миллий Хева меъморчилиги услубида нақш туширмоқдалар. Бу ишлар ҳашар йўли билан амалга оширилаяпти. Саховатпеша, меҳр-мурувватли кишиларимиз хайр-саховат қилишиб, 300 сўм маблағ тўплашди. Бу пуллар чойхона қурилиши, таъмирлаш, жиҳозлаш ишларига сарф этилаяпти.

Вилоят "Маҳалла" хайрия-жамғармаси билан ҳамкорликда боқувчисини йўқотган, кам таъминланган оилаларга ёрдам берилмоқда. Ана шундай 47 хонадонга моддий ёрдам берилди.

Кейинги 6 ой ичида маҳалламизда бирорта жиноят қайд этилмаганлиги, бу борада олиб бораётган ишларимизнинг самарасидир. Бу борада участка нозири С. Одамбоевнинг ҳам муносиб хизмати бор. Унинг маҳалладаги мактаб ўқувчилари билан олиб бораётган ишлари ибратлидир.

Қилаётган ишларимиз кўп. Мақсадимиз муштарак — Ўзбекистонимизнинг келажаги буюк бўлишига муносиб ҳисса қўшишдир.

А. АБДУРАҲМОНОВ,
Урганч шаҳридаги Комилжон Отаниёзов номли 15-маҳалла оқсоқоли.

Яқинда Урганч шаҳар маҳалла оқсоқолларининг семинар-кенгаши шу маҳаллада ўтказилди. Семинар қатнашчиларининг бир гуруҳи маҳалла қўмитаси биносининг олдида суратга тушди.

Суратда: семинар иштирокчиларидан бир гуруҳи.
Қ. ОТАЕВ сурати.

Ҳамқишлоқлар

"АЙҒИРЛАРДАН СЕСКАНМА, ЎҒЛИМ..."

Бойсун тоғларига туташ даштдаги оқ ўтов одамга тўлиб кетган бўлса-да, пашшанинг учгани ҳам бемалол эшитилади. Оппоқ соқолли нуроний чоллар, оқиш юзли момолар, ҳали кўп нарсаларнинг фарқига ҳам бормайдиган болалар жимгина, гўё хаёллари селида оққандек ўтиришар, сур телпакли Шоберди бахши Болтаев бўлса жонсиз-тилсиз дўмбирани булбул каби сайратар эди.

Қамчи урди Бойчиборнинг
сонига.
Қолмади-ку Бойчиборнинг
тоқати,
Ёзилгандир тўрт ярим газ
қаноти.
Қамчи тортди Қоражондай
зўрабор,
Яшиндай бўп кўтарилди
Бойчибор,
Балки булут билан бўлди
баробар:
Кўзин очиб қарар Қоражон
нождор,
Яшиндай бўп опкетибди
Бойчибор.

Хаёлга эрк берган чоллар "Алпомиш" достонидаги от таърифини тинглар экан, тонг ёриша бошлаганига ҳам парво қилишмас, ўтов бурчагида ўтирган чавандоз, от сўзини эшитса уйқусида ҳам сергакланиб кетадиган Омон Бекназаровнинг кўзлари атрофида томчилар йилтирар эди. Негадир у Бойчибор таърифидан сел бўлиб кетдими ё... Кенг, оқиш юзидан бир неча томчи думалагандек бўлди.

Инсон боласи қизиқ. Биров даҳшатли воқеадан, биров ноҳақлик акс этган эпизоддан қаттиқ таъсирланади, юраги гурс-гурс ура бошлайди. Омонбойнинг Олтинсой туманидаги Бобур номли жамоа хўжаликда раис бўлиб ишлайдиган акаси Имомқул Бекназаров бир гапни тез-тез такрорлагани бежиз эмас экан-да: "Укам, юраги муз каби совуқ, ҳиссиётсиз одамлардан ҳазар қиламан. Юрагида ҳиссиёти кучли, яхшиликдан қувониб, ёмонликдан нафратланадиган инсонларга минг сажда қилсангда оз!"

...От таърифи, Бойчиборга қилинган бахиллик эпизоди уни ҳайратга солди, кўнглининг бир чиккасида ҳаётнинг минг бир чиғириқлари-ю, мураккабликлари ҳақидаги ўйлари жунбушга келди. "Хайриятки, Ватанимизда бахил, нокас одамлар жуда камайиб бораётир. Айниқса, ёшлар орасида йўқ ҳисоби. Мен шунча йил кўпкариларда юриб, бу тенгсиз санъатнинг, ҳа санъат деса дегулик улоқ ўйинининг бундай нозик тарафларига эътбор қилмаган эканман-да..."

У тўй кечаси Шоберди бахшининг достонига қулоқ тутар экан, кундузи Деҳқонободда бўлган кўпкари тафсилотларини эслади. Сурхондарёнинг "УАЗ" деб номланган машҳур оти улоққа қўйилганда мана ман деган бедов отлар тисарила — тисарила ортда қола бошлади.

Бу не сиру синоат? Ўзи гавдаси баҳайбат бўлмаса, боши кичкина, аммо: яғринлари кенг ола от булутдай учиб борар эди.

Ҳозирги Омон Бекназаровнинг яна бир оти — "Ракета"си ҳам кўпларни доғда қолдириб, улоқни айирди. Энди эса... "УАЗ" дегич отнинг учишини қаранг. Кўз илғамайдиёв.

От устида хиёл олдинга энгашиб бораётган учқур чавандоз Файзуллахон Ҳабибуллаев (кўпинча Омон Бекназаровнинг отларида эндигина ўттиз ёшни қоралаган ана шу йигитча улоқ чопади) ни Сурхон воҳасида танимаган одам кам.

Улоққа эллик-олтмиш чоғли от қатнашаётган эди. Бир маҳал ўртароқда бораётган "УАЗ" бошқа отларни бирин-кетин ортда қолдира бошлади. (Отнинг "УАЗ" деб номланганлигига сабаб унинг УАЗ машинасига ўхшаганлигида эканлигини айтишди).

— Ана, ана, Омонбойнинг отига қаранглар, қуш бўл-е қуш бўл!

Жийрон қашқа отнинг эгаси улоқни даст кўтарди-да, бедовни сурув отлар уюрининг олдига тушириб олди. Бирпасдан сўнг баковулнинг йўғон товуши даштни тутиб кетди.

— Ҳа-л-ло-ол! Ҳалолинг бўлсин, чавандоз йигит!

Кўпкарини яқинроқдан туриб томоша қилаётган мингга яқин одамлар бўлса гурунгни авжига миндиришди: "Мана шу Омонбойнинг "УАЗ"и билан "Ракета"сига тенг келадиган от ҳали Тожикистон, Туркманистон, ҳатто ўзимизнинг Ўзбекистон тарафларда кам топилса керак. Мана шу отлар кўпкарилари йигирмата туя, ўттизта от, юз бошдан ошиқ ҳўкиз ва қўй айирган дейишади. Яна бири мақтов жиловини қўлга илиб олди. "Биласизми, бу одамнинг "Чил" деган оти кеча Сариосиёда Шаҳобиддин бобонинг тўйида бўлган кўпкарида нималар айирганини? Иккита туя, иккита от, бир неча гилам... Бу зотларни пулга чақсангиз неча минг сўм бўлишини кўз олдингизга келтира оласизми?" Учинчи томошабин сал ижирғангандек бўлди. "Э, гап пулдами, шу отларнинг довруғининг ўзи Омонга етиб ортади, билдингизми?"

* * *

Олтинсой туманидаги Бобур номли жамоа хўжалигида Бекназар бобо Саломов, Ҳожи бобо Саломов билан Фотима Ҳожи момо Саломовани танимаган, билмаган кишилар йўқ ҳисоби. Улар мусулмончиликнинг асосий талабларидан бўлган Ҳаж сафаридан қайтиб келишганига ҳам кўп бўлган эмас. Бу нуроний бобо ва иззат-икромли момонинг баъзан кечаси уйқуси ўчиб кетади. "Отларга нима бўлди экан?"

Шу учқур бедовларга кўпинча Эсонтурди билан Қудрат кўз-қулоқ бўлиб туришади. Лекин, отларнинг асосий меҳрибон кишиси Омонбой.

Қайси бир куни кайфияти сал тушган ҳолда ишдан қайтди. "Чил" отига эгар-жабдуқ урди-да, узангига оёқ қўйди.

Учқур от тоғлар сари елиб кетди. Оти шамолдай учиб борар экан, бир кундаёқ зимистон бўлиб қолган кўнгли чароғон бўлаберди, дили ғубордан ҳоли бўлаберди, руҳи тетиклашиб, анча енгил бўлиб қолди. "Яхши-ёмон кунларда сенга таянаман, эй, жонивор, чуҳ-чуҳ..."

Эгасининг раъйини англаган каби от ҳам яшиндай учиб борар эди.

* * *

У юлдузлар чарақлаб, осмон ёришган, тун сукунати кишига руҳий мадад бағишлайдиган паллада от сайридан қайтиб келди.

"Чил" отининг устидан эгарни олар экан, бедовининг яғринини қашиб-қашиб қўйди. Бугун кундузи жунларини тараган, тоза сув билан ювиб чиққан эди. Энди эса... Қўллари билан яғрини кенг, доимо учишга чоғланган "Ракета" каби шай турадиган бедовни "тарбия" қила бошлади. Орқаси қашиланган жонивор тек турар, эгасига қараб-қараб қўяр эди.

— Ҳар куни йигирма беш минут ёки ярим соат минилмаган от кўпкаридан чиқиб кетади, — дейди Омон Бекназаров. — Шунинг учун ишим қанчалик зарур бўлсаям бу одатимни канда қилмайман.

— Нега бу отларга шунчалик берилгансиз? Ё учқурларингиз улоқларда кўп зот айиргани учунми?

— Асло. Ундай эмас. Ҳар кимнинг табиати ҳар хил. Кимдир ўқимасаям китоб йиғишга ўч. Биров футболга, кимдир шахматга ишқибоз. Мен бўлса... чобоғон отларни боқишга ўлгудай қизиқаман. Биласизми, кўпкарида отларим катта зотларни айиролмаса қандай ҳолатга тушишимни? Бу — бойликка ҳирс қўйганлигимдан эмас, ғалаба нашидасини суролмаганимдан, отим панд бериб, рақиблари олдида мағлуб бўлганидан изза бўлиш туйғуси бўлса ажаб эмас. Ахир, ор-номус ҳар қандай нарсадан устун-ку!

У "УАЗ" деган отининг бошига тўрвани илар экан, яна сўзида давом этди.

— Биласизми, бир кинода севимли командаси футболдан ютқазганида актёр Эргаш Каримов қандай жазавага тушганини? Идиш — товоқларни беаёв отганини кўрганмисиз? Мен ҳам, идишларни синдирмасам-да, ҳар қалай анча камгап бўлиб қоламан.

— Кўпкарининг ёшларга қандай фойдаси бор, деб ўйлайсиз.

У ўғилларига имо қилар экан, қаҳ-қаҳ отиб кулди. Эҳтимол, бу кўнгли очиқлигидандир.

— Мана бу йигитчаларгами? Нафи жуда катта. Аслида ҳозирги ёшлар қандай бўлиши керак? Аввало, ҳеч нарсадан тап тортмайдиган, қўрқмас, довюрак бўлмоғи лозим! Баъзи қушюрак ёшларни кўриб, ғижиниб кетаман. Уларда на завқ бор, на разолатдан хафа бўлиш. Бундай ҳиссиз ёшларни кўриб "Қани эди булар ҳам улоқнинг завқини, от минишнинг гаштини бир татиб кўришса" дегинг келади. Ҳадисларда бекорга айтилмаган: фарзандларига сувда сузишни, от минишни ўргатмаган ота душмандир.

Мен сизга айтсам, кўпкарининг иккинчи муҳим нафи шундаки, турли халқлар, элатлар ўртасида дўстлик ипларини янаям мустаҳкам қилади.

(Давоми 4-бетда)

Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллигига

"Меҳробдан чаён" ёзилган пайтларда Абдулла Қодирий "Муштум" журналида ишлаб турар эди. Журналдаги ижодий фаолият ёзувчига катта насрий тажриба мактабини ўтагани шубҳасиз, албатта. Бизнингча, "муштум"чилик фаолияти ёзувчига яна икки нарсада катта ёрдам берган. Мухбир сифатида халқнинг кенг қатламлари билан яқин алоқада бўлиши инқилобдан кейинги йилларда ўзбек халқининг моддий ва маънавий турмушида юз берган ва юз бераётган чуқур сифат ўзгаришларини кузатиш адибни ўтмиш ва келажак масаласида чуқур мулоҳаза юритишга мажбур этиши тайин эди. "Инқилобий" тўфонлар энди-энди босилаётган бир пайтда ким эдигу ким бўлдик деган саволга жавоб топиш ўзбек зиёлиларининг олдида турган ҳаётий муҳим масала эди. Унга жавоб излаш жараёнида А. Қодирий айнан маърифат масаласи билан чуқур қизиқа бошлаган бўлиши ҳам бизга жуда ўринли туюлаётир. Чунки ижтимоий сатира журналидаги фаолият ёзувчини кўпроқ ижтимоий иллатлар билан тўқнаш келишга мажбур этмоғи шубҳасиз эди. Айни замонда, ижтимоий иллатларнинг сабабини ёлғиз коммунистларнинг кирдикори билангина боғлаб қўйиш ҳам тўғри бўлмас эди.

қиёслаш ва аввалги ижодга нисбатан бир қадам орқага кетиш, дея баҳо бериш қийин эмас. Айни пайтда, иккинчи романга ёзувчининг ижтимоий тафаккури эволюцияси нуқтаи назаридан қараганда бир қанча жиддий сифат ўзгаришларини ҳам кузатиш мумкин. Ва аввалдан таъкидлаб қўйиш керакки, бу сифат ўзгаришларининг туб сабаби ёзувчининг ўз даври билан чамбарчас боғланган ижодий ниятидир.

"Ўтган кунлар"нинг сюжетини ҳаракатга келтириб турган манбани соддагина қилиб муҳаббат можароси деб номлаш мумкин. Романдан келиб чиқадиган ахлоқий, ижтимоий, фалсафий ва ҳоказо фикр-қарашларнинг ҳаммаси муҳаббат можароси кўринишида берилади. Асар сюжети ҳам, қаҳрамонларнинг композицион жойлаштирилиши ҳам содда схема асосига қурилган. Эзгулик тарафдорлари Отабек ва Кумушбибининг пок севгисига самимий эътиқод назари билан қарасалар, соф севгининг ғалабага келишини тиласалар ва бу йўлда ўзларининг куч-ғайратларини аямасалар, ёвузлик тарафдорларига бериладиган баҳонинг мезони ҳам ошиқ-маъшуққа нохайрихоҳликлари билан белгиланади.

"Меҳробдан чаён" романининг мавзуси тарихдан олинганлиги ёзувчига асар сюжетини шакллантиришда, қаҳрамонлар галереясини танлашда, тугун ва кульминацияни равшан чизиб, равшан ечимга олиб келишда, композицион масалаларни мувоффақиятли ҳал қилишда бир қатор имкониятлар очиб берганки, буларнинг ҳаммасини А. Қодирийнинг ўтмиш тарихга қизиқишинингина маҳсули деб қараш унчалик тўғри бўлмаса керак. Албатта, ўтмиш ҳаёт материали ёзувчига бир ўқ билан икки қуённи уришга имкон берарди. Биринчидан, ўқувчиларда айниқса, тарихий ва умуман романчилик тажрибасига эга бўлмаган китобхонларда тарихий мавзуни "ҳазм қилиш" осон кечади, ҳар қандай тарихий мавзудаги асарда бир даража ривийликнинг мавжуд бўлиши ўқувчиларнинг қизиқишини оширади, асарнинг оммабоплиги таъминланади. Иккинчидан, жаҳолатга ботган миллатдошларининг маънавият булоқлари кўзини очишга бел боғлаган ёзувчининг, энг аввало, тарихий мавзуга қалам уриши халқни тарих билан ошно қилади, миллий уйғонишни тезлаштиради.

Бироқ масаланинг бошқа жиҳатини ҳам эсдан чиқармаслик лозим. Замонавий мавзуда ҳар доим ғоялар ва қаҳрамонларнинг олағовур тўпалони ҳукм суради. Даврнинг энг муҳим масалалари замонавий шароитда қандай ечимга келаётганлигини кузатиш кўп ҳолларда ўта мушкул. Замонавий мавзуда қалам тебратаётган ёзувчининг кучли реалист бўлишининг ўзигина камлик қилади. Бунинг учун реалист ёзувчининг реалистик тасвирларини қабул қила оладиган муҳит ва омма, сиёсат ва ҳокимият ҳам бўлмоғи даркор. Абдулла Қодирий ўз романига қўл урган пайтда бу шарт-шаротларнинг биронтаси ҳам ҳаётий муҳитда мавжуд эмас эди. На реалистик романни қабул қила оладиган ўқувчилар оммаси, на унга йўл қўйиб берадиган сиёсий ҳокимият бор эди. Бизнингча, Абдулла Қодирий реализми ҳақида гап юритганда масаланинг шу тамонларига, айниқса, жиддий эътибор бермоқ лозим.

Ёзувчи замонавий ҳаётни китобхоннинг тушуниши осон бўлиши учун ниҳоятда содда, айтиш мумкинки, жўн бир сюжетга солиши, ҳукмрон мафкурасининг тиғини ўзига қарши қайраб қўймаслик учун маълум йўналишлардан фойдаланиши "Обид кетмон"ни муваффақиятсизликка учратган асосий сабаб эди. "Ўтган кунлар" ва "Меҳробдан чаён" каби тарихий романларида эса ёзувчи ўқувчилар тез тушуниб оладиган содда сюжетни шарқ адабиётига хос бўлган романтик хусусиятлар билан тўлдириб, муҳташам ва салобатли тус бериб яратган. Тарихий мавзу ёзувчига умумлашган, типлар орасидаги ўхшаш ва фарқли томонлар сезиларли даражада келган, гап қурилиши мунтазам бир шаклга тушган ҳаётий материал билан ишлашга имкон тўғдиради. Бунинг устига тарихий мавзу ёзувчига замонавий масалаларни анъанавий воситалар тўлиқ ёритиш имконини беради.

Алибой ҚАҲРАМОНОВ,
ТошДАУ ўзбек тили ва адабиёти кафедраси ўқитувчиси.

СЎЗБОШИ
ёхуд косанинг тагидаги нимкоса

Агарда, халқнинг ичида коммунистик бошбошдоқликларга йўл қўйиб берадиган ички бир беқарорлик, янаям аниқроғи маърифатсизлик бўлмаса эди, болшовойларнинг қилғиликлари бунчалик чуқур илдиз отиб кетиши гумон эди.

Адиб халқнинг орасида маърифатсизлик чуқур томир ёйганини кўриб турарди. Қизил инқилоб сардорларининг ҳар соҳада ғолиб келишининг туб сабабларидан бири ҳам ўша маърифатсизлик эди. Маърифатсизлик туфайли халқ шўролар замонида ҳам турли хил балою уқубатларга дучор бўлаётганди. Тобора ўзини ва ўзлигини йўқотмоқда эди. Миллат ичида ғафлат туйғуси ўсиб бораётган бир вақтда, ўз халқининг келажагини ўйлаган ёзувчи шу нарсалар ҳақида чуқур қайғуга тушмаслиги мумкин эмасди, албатта. Бинобарин, Абдулла Қодирий ҳазратлари ўз тарихини билмаган халқнинг келажаги ҳам бўлмайди, аждодларининг ким бўлганини билмаган миллат фарзандлари, барибир, жаҳолат ичра қолиб кетаверадилар, деган адоқсиз ва мудҳиш хаёлларга ғарқ бўлган бўлиши ҳам табиий ҳолдир.

Романдаги бугун бизга номувофиқлик, айримларга эса бадиий ночорлик бўлиб туюлаётган ўринлардан кузатилган чуқур мақсад ҳам адибнинг ўша хаёллари билан боғлиқ эканлиги шубҳасиз. "Ўтган кунлар" сингари гўзал ва бетакрор романни ёзган адибнинг иккинчи-романида поэтик сохталикларга йўл қўйганининг сабабини ўзгача изоҳлаш мумкин эмас.

Албатта, "Меҳробдан чаён" романини "Ўтган кунлар" билан

ўқ томирини эса фақат муҳаббат можароси деб номлаш мумкин эмас. Гарчи, асарда ҳам муҳаббат можаросининг ўрни анчагина баланд бўлса-да, ошиқ-маъшуқ ўртасида можаро йўқ. Можаро уларнинг ошиқликлари хусусида ҳам эмас. Можаро тўсатдан уларнинг ҳар иккисининг бошига тушган енгиш мушкул кулфат хусусидадир. "Меҳробдан чаён"нинг сюжетини ҳаракатга келтириб турган манба шахснинг муҳитга қарши исёни масаласидир. Ҳолбуки, "Ўтган кунлар"да шахснинг муҳитга бўйсунишидан келиб чиққан фожиалар қаламга олинган эди. Иккинчи романида адиб шахс ва муҳит масаласини ўзгача қўйган. Муҳитни ташкил этган кучларга сўзсиз бўйсунаётган шахсни эмас, балки унга қарши исён байроғини кўтарган қаҳрамонларни асар марказига олиб чиққан. Анвар ҳам, Раъно ҳам, Султонали мирзо ҳам, Сафар бўзчи ҳам муҳит қаршисида бўйин эгиб турмайдилар. Илк имконият туғилиши биланоқ унга қарши исён қиладилар.

Бизнингча, шахснинг муҳитга қарши исёни масаласи, гарчи, ўтмиш ҳаёт мавзуси билан пардаланган бўлса ҳам, йигирманчи йиллар учун муҳим фалсафий ва ижтимоий аҳамиятга молик эди. Ўз романини маълум даражада синфларнинг кураши тасвири, деб баҳолар экан, А. Қодирий бу билан шахс ва муҳит масаласини пардалаб кетаётир. Биринчи романда муҳитга бўйсунган қаҳрамонлар фожиага учраб, шахсий оилавий ва ижтимоий бахт-саодатларини бой берган бўлсалар, иккинчи романда бўйсунмас қаҳрамонларнинг барчаси ўзларининг муроду мақсадларига эришадилар.

"Меҳробдан чаён" романининг

(Охири. Боши ўтган сонда)

Шеърият

ОҒИЗ ЖУФТЛАБ ҚОЛДИ ҒУНЧАЛАР

Кузни яхши кўраман. У менинг меҳримга, муҳаббатимга ташнадек туюлади. Куз — ўзига бир ҳамдард қидириб безовталанаётган кўнгилга ўхшайди. Дарахтларнинг ранго-ранг барглари бир хил тебранади. Сўнг улар орасидан энг зарринлари сарғайиб ерга тўкилади. Назаримда, ерга япроқлар эмас, туйғулар тўкилаётгандек...

Кузнинг безовталигидан майсаларнинг юзига ажин тушади, ой кичраяди. Хуллас, кузнинг маъюс гулларию, эзма ёмғирлари ҳам, уйқуси қочган оқшомларию, ҳазонрез боғлари ҳам қайсидир қўшиқни ўз тилида ҳиргойи қилади.

Куз жуда сахий, ундан кўп нарса олиш мумкин. Шеър эса кўнгил мулки, дил хазинаси. Зеро, мен ҳам куз тақдим этган шеърларимни "Туркистон" муштарийларига ҳавола қилинаётганидан жуда-жуда хурсандман.

Куз

Қулоғимга нималарнидир
Куйиб-пишиб шивирлайди Куз.
Ёғаётган бу эзма ёмғир
Кўзёшларга ўхшайди афсус.

Рақибини енгган боладек
Дарахтлар ҳам кеккаяр бу кун.
Кўйлаклари ўнган даладек
Кузнинг сўнгги кунлари маҳзун.

Мусичалар йиғлаётгандек
Ғув-ғувлайди ўзларин зўрлаб,
Қалдирғочлар олиб кетгандек
Ҳовлимизнинг файзин ўғирлаб.

Кўҳна дунё кенгайиб бирдан
Ўралмоқда оёқларимга.
Сирли садо келмоқда ердан,
Ишонмайман қулоқларимга.

Аламидан кичрайган қуёш,
Нурларини биздан қизғанар.
Ёмғир тўхтар, кўздан тинган ёш
Куттирмасдан келар қарғалар.

Қолдирмаслар ерда ҳаққини
Татиб кўрар кузнинг ризқидан.

Ҳайдолмайди ҳеч ким қарғани
Бойчечакнинг ўпар изидан.

Телбамикин бу мусичалар
Кезишади худди беҳушдай.

Оғиз жуфтлаб қолди ғунчалар
Учмоқ учун шайланган қушдай.

Қулоғимга нималарнидир
Куйиб-пишиб шивирлайди Куз.
Ёғаётган бу эзма ёмғир
Мунчоқларга ўхшайди афсус...

МУКОФОТ

Сиз менга берилган тенгсиз
мукофот,
Топганим ўзингиз, йўқотганим
ҳам.
Бунчалар ошуфта бўлмаса
ҳаёт,
Чарчадим мен унинг
таъқибларидан.

Гувоҳ керакмасдир
гуноҳларимга.
Тинчгина яшасин жонсиз
буюмлар.
Қўшиғим ёзайин гул
япроқларига,
Мен билан қўшилиб куйласин
улар.

Юлдузлар мени ҳам олсин
ёнига,
Қуёшига ҳар куни юз бор
эландим.
Қиркта жоним бўлса бериб
ўрнига
Тангридан бир бутун кўнгил
тиландим.

Гоҳ қадрим тупроққа
тенглагим келди,
Мен сизни қидирдим айрилиб
хушдин.
Дардингиз Ер бўлиб
тинглагим келди —
Шунингчун атайлаб осмондан
тушдим.

Еру кўк бир бўлди топмадим
таскин,
Рад этдим уларнинг
илтифотини.
Ҳаётдан минг бора розиман,
лекин
Мен асрай олмадим
мукофотини...

ҚОЛГАН УМР

Ўзим билан ўзим талашиб
Енголмадим, енгилмадим ҳам.
Гоҳ йўлимдан кетдим адашиб
Синмадим ҳам, эгилмадим ҳам.
Сукут билан енгдим ҳаммани
Ўч олмадим рақибларимдан.
Яна келдим сизни кўргани
Юз ўгирманг таъқибларимдан.

Кўзёшларим билан тўлдирай
Ишқ саҳросин қудуқларини.
Кўнглингизга мен ўзим қадай
Эзгуликнинг уруғларини.
Ўзим билан ўзим талашиб
Ҳисларимга кишан бўлдимми?
Ўйларим ҳам кетди чалкашиб,
Мен ўзимга душман бўлдимми?

Юрагимга яширинган ёвдан
Ўч олгали етмайди қурбим.
Гинам йўқдир менинг бировдан
Оз бўлса-да бахтиёр юрдим.
Яхшиликнинг узун йўллари
Олиб кетсин сизни олисга.
Муҳаббатнинг нимжон қўллари
Шафқат қилар менга —
ёлғизга

.Рози бўлдим, қолишга кўндим,
Ушлаганим ўтдир, оловдир.
Ўзим учун мен яшаб бўлдим
Қолган умрим — ётдир,
бировдир...

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

Кўз кўрмаган, қулоқ эшитмаган...

ОДАМХЎРЛАР ТЎДАСИ

Яқинда Жанубий Кореяда кишиларни ўғирлаб кетиб, диний маросим таомилидан кейин ўлдириб, гўштини еган одамхўрлар тўдасининг олти аъзоси ўлимга ҳукм қилинди. Улар ўз қурбонларининг кучига "меросхўр бўлиш" учун ўрта аср тасаввуфига ишониш асосида одамларнинг гўштини еганлар.

Тўда йил мобайнида Сеулдан 5 кишини ўғирлаб кетганлиги ва ўлдирганлиги аниқланди. Уларнинг барчаси, биринчисидан бошлаб 23 ёшли аёллар бўлган, шаҳар ташқарисидаги қишлоқда бўлган пана жойга олиб борилган. Полиция мана шу жойдан ваҳшийликнинг изларини, шунингдек, динамит, пневматик қурол, болталар, ўғирлаб кетилган қурбонларнинг қимматбаҳо тақинчоқлари ҳамда пулларини аниқлади. Ўша жойда бахтсизларнинг қолдиқлари ёқиладиган ниқобланган печка топилди.

Жиноятқорона ҳамжамият аъзоларидан ягона бир киши — барда официант, бўлиб ишлаган қиз олий жазодан қутилиб қолишга муваффақ бўлди. Чунки у ақл бовар қилмас ваҳшийликларни амалга оширишда қатнашмаганлиги учун суд унга шартли уч йил жазо ҳукмини чиқаришни лозим деб топди.

Одамхўрлар 19 сентябрда ҳибсга олинган эдилар. Уларни ҳибсга олиниши ва тергов давомида жиноятларнинг батафсил тафсилотлари бутун мамлакатни ҳайратга солди. Шундан ҳам судни замонавий одамхўрлар учун қаттиқ жазо беришини талаб қилувчи телеграммалар оқими кўмиб юборди.

ХОҲ ИШОНИНГ, ХОҲ ИШОНМАНГ

ХОРАЗМЛИК ФАРМОНБИБИ

"Маҳалла" жамғармаси вилоят бўлими "Энг яхши қайнона" кўрик-танлови ғолибларини қимматбаҳо совғалар билан тақдирлади. Улар орасида шоботлик онахон ая РЎЗИМАТОВА ҳам бор. Хоразм фармонбибисининг саккиз келини бўлиб, бу хонадонда 53 нафар жон бир дастурхондан тановвул қилар экан. Келинлари билан тинч-тотув, аҳил яшаётгани учун ҳам онахон танлов ғолиби бўлди.

Осиё ўйинлари қаҳрамонлари

"МЕНГА ЎХШАБ ЖАҲОН ЧЕМПИОНИ БЎЛ!"
ёхуд Руфат Рисқиевдан фотиҳа олган йигит

Алишер АВЕЗБОЕВ — 1971 йил Қорақалпоғистоннинг Хўжайли шаҳрида туғилган. Оилада биринчи фарзанд. Ўтган йили Нукус Давлат Дорилфунунининг жисмоний тарбия факультетини тамомлаган. Ҳозирда Хўжайлидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабида ёш боксчиларга мураббийлик қилмоқда. Уйланган. Иккита фарзанди бор XII Осиё ўйинлари чемпиони.

"Кумир"и — Муҳаммад Али.

"Хобби"си — мусиқа.

Энг севимли ранги-оқ

Энг юқори натижаси (ҳозирча) — Осиё чемпиони

Энг юксак мақсади — Жаҳон ва Олимпиада чемпиони бўлиш.

Энг севимли спорт тури (боксдан ташқари) — футбол

Энг севимли маскани — Хўжайли

Энг шиддатли "жанг"и — 1993 йил Бухорода бўлиб ўтган Ўзбекистон чемпионатидаги финал ўйини (П. Чернамаз билан).

Энг севимли асари — "20 йилдан сўнг" (А´Дюма)

Энг ёқтирган кинофилми — "Қизил Калина"

Энг севимли актёри — Василий Шукшин

Энг севимли санъаткори — Нуриддин Ҳайдаров

Энг яхши кўрган таоми — палов.

* * *

— Қалайсиз чемпион, кайфиятлар қалай?

— Қалай эмас, олтин.

— Жуда яхши. Бўлмаса, "боши"дан бошлайсиз, энди...

— Нимани?

— Нимани бўларди, фаолиятингизни-да...

— Ҳа, майли. Шундай қилиб, 1983 йил маҳалладош ўртоқларим билан бокс тўгарагига қатнай бошладим. Шароити деярли йўқ, спорт анжомлари етишмасди. Биринчи устозим Хўжаниёз Соли қўлида бокс сирларини ўргана бошладим. 1985 йил эса ўз кучимиз билан бир кулбани зал қилиб олдик. Шундан кейингина жиддий машғулотлар, ҳар хил мусобақаларда қатнашиш бошланди.

— Аниқроғи...

— Ўша йили Хўжайли биринчилиги ўтказилди. Ғолиб бўлдим. Кейинроқ, 1986 йил Қўқонда "Умид кубоги" мусобақасида иштирок этдим. Ўшанда ҳам 66 кг вазнда ғалабага эришдим. Ва турли йилларда Москвада, Тбилисида, Санкт-Петербургда, Тошкентда ва бошқа шаҳарларда ўтказилган халқаро йирик мусобақаларда қатнашиб, асосан биринчи ўринни эгаллаганман.

— Илгари — Собиқ Иттифоқ даврида хорижда ўтказилган мусобақаларда ҳам иштирок этганмисиз?

— Йўқ. Тўғри келмаган. "Кечаги" ўйиндан бошладикда, энди.

— Энг қаттиқ "жанг"ингизни эслай оласизми?

— Ҳа, 1993 йил Бухорода бўлиб ўтган Ўзбекистон чемпионатидаги финал ўйинида тошкентлик Пётр Чернамаз билан кечган "жанг". Жуда қийналиб ғалабага эришганман.

— Финалдаги машҳур "жанг"гингизда сал бўлса-да ҳаяжонландингизми?

— Ким ҳаяжонланмайди дейсиз. Кўринишидан жуда забардаст экан...

— Лекин жанг накаут билан тугади-ку. Сизнинг фойдангизга...

— Ҳа-я, эсимдан чиқиб кетибди. Мен ўша жангнинг "куни" очкога қолмаслигини ҳоҳлардим. Чунки... ҳакамлар сал ён босиши аниқ эди.

— Сизга яна битта савол бор. Руфат Рисқиев билан ҳеч учрашганмисиз?

— Ҳа, 1991 йил Ўзбекистон чемпионатида учрашганман... Ўшанда у мени олдига чақириб, қимматли маслаҳатлар берганди. Айниқса Рифат аканинг менга тақдим этган журналидаги: "Алишер, менга ўхшаб чемпион бўлиб юр!" деган дастхати ҳамиша ёдимда.

— Биз ҳам шу тилакка тилакдошмиз.

— Раҳмат.

Суҳбатдошлар: Хайрулла ҲАМИДОВ, Алижон АБДУРАҲМОНОВ.
Суратда: Алишер АВЕЗБОЕВ (чапда).

Газета саҳифаланаётганда

ДИРЕКТОРНИНГ САХОВАТИ

Навоий педагогика билим юрти директори, биология фанлари номзоди, доцент Жўра Урчиновнинг "Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ирригацияси балиқчилигидаги балиқ турлари" ва "Зарафшон дарёси балиқчилик ҳавзалари" номли илмий мақолалари Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ташкилоти томонидан ижобий баҳо олди. Унга АҚШ доллари ҳисобида пул мукофоти берилди. Бу маблағнинг маълум қисмини Ж. Урчинов Кармана шаҳридаги 25-махсус интернат мактаб ҳисобига ўтказди.

Ж. Урчинов ташкилотчи сифатида ҳам эл ҳурматини қозонмоқда. Билим юртида зардўзлик тўгараги фаолият кўрсата бошлади. Тайёрланган маҳсулот савдо расталарига чиқарилиб, билим юрти хазинаси бойитилмоқда. Билим масканига 3 гектар ер ажартилди. Ҳадемай бу ерда мевазор боғ бунёд этилади. Навоий туманидаги "Ёшлик" ўйингоҳи ҳам билим юрти тасарруфига ўтказилди.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- ЎН САККИЗГА КИРМАГАН КИМ БОР!
- ЙЎҚ, АФСОНА ЭМАС
- МАШРАБНИ КИМ ОСГАН!

"АЙҒИРЛАРДАН СЕСКАНМА, ЎҒЛИМ..."

(Боши 3-бетда)

Биласизми, шу отларим туфайли Туркманистонда, Тожикистонда, буёғи Қашқадарёда, Бухорода юзлаб дўстлар орттирдим, ўнлаб чавандозлар билан борди-келдимиз бор. Яхши-ёмон кунларимизда хабарлашиб турамиз. Тожикистонда Қурбонали, Вакил, Низом чобағонлар регарлик Малик, Дониёр чобағон, Туркманистондан Мурод чобағон, Қашқадарёдан Малик, Сафар чобағонларни танимаган ким бор? Бухородан Деҳқонбой чобағон, Тошкентдан Мавлон, Раҳим чобағонлар билан неча-неча бақамти келдик, гурунг қурдик.

— Сурхондарё билан Қашқадарёдаги тўйларда кўпкарига нега бунчалик қизиқишади?

— Азалдан шундай. Қишлоқлардаги тўйлар кўпкарисиз ўтмас эди. Аммо, етмишинчи, саксонинчи йилларда миллий қадриятларимиз топталди. Ҳатто коммунист отанинг маъракасида қатнашса ҳам жазоланар эди. Европа урф-одатларига кўр-кўрона сажда қилиш авжига минди. Шу тариқа кўпкари ҳам эски урф-одат кўриниши, деб баҳоланган пайтлар бўлди. Энди худога шукр, у замонлар ўтиб, яхши кунларга етиб келдик. Бизнинг Шўрчида Тўро чобағон Хўжакелдиевнинг, Бойсунда Чори чобағон Иброҳимовнинг, Шерободда Чори чобағон Норбоевнинг машҳур бўлиб кетганлигида нима сир бор? Улар отни худди фарзанди каби севади! Отни ўз боласидек ардоқламаган, бедовга ўз фарзанди каби меҳр қўймаган чобағон эмас. — Қуш уясида кўрганини қилади, деган нақл бор. Ўғилларингиз отларга қизиқишадими?

— Э, қизиқади ҳам гапми, — дея суҳбатга аралашди Шўрчи нефть маҳсулотлари идораси бош инженери Хуррам Омонов. — Омонбойнинг фарзандлари отасига муносиб ўғиллар бўлиб етишганлар. Улар қачон қараманг, отларнинг атрофида гирдикапалак, ҳали суғорган, ҳали арпа берган. Улар ҳам отаси каби яхши инсон, зўр чавандоз, табиат шайдоси бўлишига юз фоиз ишонаман. Чунки, Омонбой ўғилларига, болалигиданоқ: "Фарзандларим, айғирлардан сесканманг, улар инсонга дўст", деяр эди.

— Ҳар бир отимни бир ўғлимга атаб парваришлаяпман, — деди Омон Бекназаров суҳбатни давом эттириб. — Катта ўғлим Рустам от турганда бошқа нарсага қайрилиб қарамайди. Укалари — Мулкамол, Муҳаммад, Музаффар ҳам отга ниҳоятда ишқибоз. Насиб бўлса, бир-икки йил ўтсин, улар кўнглимдагидек чобағон бўлиб етишади!

Х Х Х

Яна бир гап. Ҳар қандай отни минг арпа бериб боққан билан семириб кетади-да, улоқ айиролмайди. Бунга сабаб парвариши йўқлигида. Кўпкарига қўшиладиган отни яхши парваришламаган одам — чавандоз эмас. Аввало, яхши отни таний билиш керак. Чобағон отларнинг калласи гўштдор бўлмайди, кўп ҳолларда боши кичкина бўлади. Иккинчидан, учқур отларнинг кўкраги кенг, қовурғалари энли, иғиқлари баланд, учасининг усти — сағринлари анча кенг бўлишини биласизми?

Омонбойнинг катта ўғли Рустамнинг отга қизиқишини кўриб бир воқеа ёдимга тушди. Қишда тўйда бир хўжалик раҳбарига от беришди:

— Мана, раис бова, сизам кўпкарига қўшилинг, элга оқсоқолсиз.

Гердайган, терлаган харидай бўйнига бўйинбоғ таққан, қорни осилиб қолган барваста раиснинг юзи шолғомдек қизариб кетди-да чайналди:

— Энди биз доимо мошинда юриб ўрганганмиз, очиғи отни минишдан сал қўрқаман, бу айғир экан, олисларга опқочиб кетса, йўлда жобувга ўхшаб тушиб қолсам, одамларга кулги бўламан...

У бу гапни секингина гапирди. Лекин, эшитганлар уялиб, ерга қарашди.

Х Х Х

Шундай хаёлда турганида Омон Бекназаров отга илдам минар экан, қамчи босмасидан бедови қушдек учиб кетди. "Юрагингга балли, пишқирган асов отдан қўрқмаганига қаранг-а".

Шамол каби учиб бораётган бедовга қараб туриб "Алпомиш" достонидаги:

От чопса гумбурлар тоғнинг дараси...

дея бошланадиган сатрлар эсимга тушди. Ва шунга амин бўлдимки, мана энди чавандозлар кўпаймоқда, демак элимизда баҳодирлар, ботирлар, мустақил Ватанимизни кўз қорачиғидек асрайдиган, гуллатиб-яшнатадиган ёшлар кўпаймоқда.

Жовли ХУШБОҚОВ.
"Туркистон" мухбири.

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

Туркистон
TURKISTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012. Буюртма Г — 1097 39111 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.00.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. «ШАРҚ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6.